totes pel capital estranger, es consagren exclusivament a millorar els seus guanys i es desentenen de tot allò que afecta al sagrat patrimoni espiritual de la nostra terra. I els industrials, mitjans o petits, que ahir encara eren obrers ells mateixos o abans d'ahir ho eren llurs pares, es troben exercint un patronatge de la més alta responsabilitat, sense cap mena de preparació.

En la incultura els havia mantingut la nostra societat quan brandaven el mall o feien córrer la llançadora. En la mateixa incultura viuen encara. Què hi fa que vagin en automòbil i que sàpiguen llegir i escriure!

La nostra societat dormia en un oblid vituperable del respecte que es deu a la personalitat humana, a la dignitat dels treballadors. Avui tots en sofrim les conseqüències. Els barbres són dins de Roma.

I la civilització trontolla perquè la major part dels capitalistes no s'han captingut de la responsabilitat moral de la seva missió, ni han sentit l'imperatiu categòric del seu inajornable «deure social».

Aquí, com a Itàlia, s'ha de repetir el crit d'angoixa de Giovanni Pioli: — *Educhiamo i nostri padroni!*

Eduquem els nostres patrons!

La responsabilitat de tots. — No he vingut però a excitar menyspreus ni a remoure passions — massa roentes en el pit de tots — sinó a precisar responsabilitats i a assenyalar camins possibles.

I és que, per ventura, la classe obrera presa en bloc no té també la seva part, la seva grossa part, de culpa?

Ah, amics meus, quan jo penso amb la força formidable que un moment tingueren a les mans els treballadors de Barcelona! Quan jo penso amb el temple magne que hauríem pogut alçar a Minerva, la deessa de la intel·ligència, esmerçant-hi solament la quinta part, la dècima part, de les quantitats cotitzades pels treballadors!

«Sindicats», sí; però, escoles! Escoles pels infants i pels grans. «Delegats cap a Rússia», està bé. Però delegats també cap a les grans escoles d'estudis socials mantingudes pel proletariat anglès. «Caixes de resistència» per a assegurar els materials interessos, perfectament; però caixes de potència pel manteniment de les reserves morals, per la creació de consciències i d'ànimes.

Tots som culpables, ningú no és culpable.

Haurien pogut venir també aquests dies d'enferrissada i sagnant persecució sense pietat, s'haurien tancat igualment les societats de resistència, s'haurien empresonat els homes, s'hauria vessat potser la sang humana... Però qui hauria gosat a tancar les escoles? Qui hauria estat prou insensat per cloure les portes de la universitat magna que el poble hagués bastit, segur d'ésser residenciat per la irresistible i inexorable vindicta universal?

I si tot això hagués estat possible, no hauria estat possible la col·lectiva abjecció d'ara: — Qui hauria pogut empresonar els esperits?

Jo no crec que avui en dia cap home de bona voluntat, de l'estament que es vulgui, deixi de sentir la vergonyosa injusticia de l'actual règim social. Els treballadors de tots els rams, els plasmadors de la matèria i els laborants de l'intel·lecte, en una forma o altra, aspirem a la socialització dels mitjans de producció, distribució i canvi. Però l'evolució necessària per a arribar al bell demà serà molt llarga encara. Masses vanes il·lusions ens havíem fet. La missió de la societat capitalista no és pas finida. Que aquesta no és una afirmació subjectiva ens ho diu massa clar la tremenda reculada del Govern dels Soviets en aquests temps darrers.

Es debaten aquí els més alts interessos de la civilització i de la humanitat sencera! No són aquí possibles ficcions ni improvitzacions de cap mena. Què diríeu d'aquell qui pretengués assolir les millors collites sense colgar en la sina de la terra la grana germinal, ni regar-la amb la suor del seu front?

El nou maximalisme. — Hem de portar a les consciències dels homes generoses idees seminals — massa hem parlat d'odis als germans més nombrosos i desvalguts. — Hem de fer que en el cor dels homes puguin arrelar-hi els grans amors.

Fàcil cosa per un capdill guerrer arborar l'entusiasme de les seves hosts, per llançar-les a l'assalt de la plaça assetjada, si excita les concupiscències de la bèstia interior, i promet als seus homes la sang dels vençuts i l'honor de les dones, el saqueig de la ciutat i el repartiment del copiós botí.

Un altre llenguatge s'imposa als qui aspirin, honestament, netament, a dirigir els altres. El 17 del mes passat, amb paraules plenes de seny, repetia En Salvador Seguí a Palma de Mallorca que la qüestió obrera és essencialment un problema d'educació, devent desenganyar-se els treballadors de la possibilitat d'assolir llur emancipació social sense haver conseguit abans la preparació tècnica i el millorament espiritual deguts.

Si l'acord és, doncs, unànim — i les nostres paraules tradueixen fidelment el nostre íntim sentir — hora és arribada de què tots els agrupaments obrers de la terra, al costat dels mínims de benestar material *compatibles amb la llur natura física*, i pels quals han lluitat arreu amb totes les armes — jornada mínima, salari mínim, segur mínim d'invalidesa, etc. — és disposin a lluitar amb més braó encara per una reivindicació més alta, simbolitzada amb una estrella d'or al mig de les banderes roges, per la «Cultura mínima», per l'«Educació mínima» *compatible amb la llur dignitat espiritual.*

S'ha de dir al poble clarament, sense covardies, que assolida la vella aspiració de la jornada de vuit hores, li toca demostrar, si no vol que demà li sigui arrabassada violentment la seva cobejada conquesta, que és digna d'ella. Que no reclamava lleures majors per embrutir-se en espectacles degradants, ni per bestialitzar-se a la taberna, ni simplement per jeure a l'ombra, sinó per freqüentar les escoles i els centres de cultura, per omplir les biblioteques, per

visitar els Museus, per dignificar la seva llar, per tenir cura de l'educació dels seus fills, per honorar en una paraula, les potencialitats de la vida interior, per a assolir el ple gaudi de les riqueses espirituals.

Què en faríem d'una llibertat per volar, sinó sabessim batre les ales? Remarcava Renan anys ha, que no hi ha res més frívol que el dret d'associació. «Je poden reunir-se tant com vulguin els imbecils i els ignorants; de llur reunió no en sortirà mai res.»

I com un eco deformat a través dels dies, afirmava Lenin en el seu memorable discurs del 28 de març de 1919: «Es solament en l'amistat amb els intel·lectuals que la democràcia podrà fer triomfar la revolució. Insensats els qui creuen que la multitud pot crear res, ni que pot governar el país!» El gran problema social de l'hora present, és la «socialització de la cultura». I aquí tots hem d'ésser «maximalistes».

Les solucions provisionals. — Malhauradament però, ens trobem enfront d'uns problemes que ni les millors iniciatives privades, ni les corporacions populars de Catalunya poden assajar de resoldre.

Les solucions completes s'han d'afermar sobre la base de l'educació professional i l'educació dels adults fetes obligatòries — no el dret de l'home a la cultura, sinó el deure — i aquesta obra ha d'ésser fatalment el resultat d'una acció de govern. I no us tinc d'amagar el meu convenciment d'això, què fins que la nostra terra pugui dictar-se lliurement les seves lleis, el problema de l'educació obrera tindrà solament a Catalunya solucions provisionals.

Així ens trobarem, que el dia que el Govern del nostre poble pugui establir una legislació social d'acord amb la consciència dels temps, el problema de l'Escola Professional universalitzada, que haurà de nèixer armada de cop i volta, se'ns plantejarà amb una violència catastròfica.

Per l'inquietant problema d'aquesta hora — que el curs dels esdeveniments podria dur-nos en un demà immediat — cal que ens trobem adequadament preparats. Així ho han sentit plenament els homes que regeixen la Mancomunitat de Catalunya, i vull fer-ne aquí franc i noble reconeixement, que solament una poruga migradesa d'esperit podria fer callar la meva veu.

Es clar que no serà la Mancomunitat ni el Govern que demà pugui tenir Catalunya, l'organisme que hagi d'acudir a resoldre directament aquesta qüestió. Això recaurà sobre els municipis industrials i les corporacions patronals i obreres, quedant pel Govern la funció d'estructurar i orientar el nou ensenyament devingut general. Però essent la Mancomunitat l'entitat política cabdal de Catalunya, s'ha captingut de tota la vasta trascendència de la qüestió, extenent i enfortint l'obra de las eva *Escola del Treball*, com un fogar d'estudis de les noves metodologies de l'ensenyament professional obrer, i complementant la seva acció amb l'*Escola Tècnica d'Oficis d'Art*, germana seva.

M'hauria estat plaent estudiar l'estat de l'educació professional a casa nostra i parlar-vos de les possibilitats que tenim al davant en l'obra de les corporacion públiques, amb el treball harmònic del Consell de Pedagogia de la Mancomunitat i de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament. Però no vull abusar de la vostra benevolença. Jo us ofereixo parlar-vos llargament d'aquestes coses amb ocasió d'una visita col·lectiva de *l'Ateneu Enciclòpèdic Popular* a *l'Escola del Treball*, a la que em plau de convidar-vos ara. No veureu una institució perfecta; poc interès tindria aleshores pels que estem honorats amb l'encàrrec de orientar-la amb bona voluntat: la nostra missió fóra acabada. No veureu una institució perfecta, però veureu, i ho dic amb noble orgull, com la Mancomunitat de Catalunya té organitzada l'Escola Professional «més democràtica del món», la que té les finestres més obertes a tots els aires nous.

L'Escola del Treball. — Perquè l'Escola del Treball no és una freda i burocràtica institució oficial organitzada a la manera típica de les «Escuelas provinciales de Artes y Oficios» on s'expèn automàtica «ciència a-peu-dret», sinó una cordial col·laboració d'intel·lectuals i d'obrers, de mestres i deixebles, companys tots de la mateixa ruta, en el cap seré i efusiu de la cultura, propici al florir dels purs entusiasmes i de les nobles abnegacions.

No un simple centre d'educació obrera on sigui popularitzada la tècnica «a cops de manual», sinó, abans que tot i per damunt de tot un fogar d'inquietuds, un enrobustiment de la personalitat pròpia, una dignificació de les tasques humils de cada dia, una exaltació de valors morals.

L'Escola del Treball s'ha proposat, amb els seus Cursos d'Humanitats, les seves Lectures literàries i altres activitats que coneixeu, oferir als seus alumnes, al costat dels mitjans necessaris per llur «educació tecnològica» — perfeccionament de l'home com a objecte, com a mecanisme i vehicle — el camí de llur «educació humanista» — perfeccionament de l'home com a subjecte, com a motor i voluntat — cercant la superació de l'uniformisme que l'especialització provoca, amb l'exaltació de l'originalitat i el sentiment de la responsabilitat pròpia, despertant curiositats desinteressades, comunicant hàbits correctes de pensament. Prou sabeu que la majoria dels humans pensen amb dolor.

Perquè l'home domini la màquina i no sigui dominat per ella — segons l'expressió de Millerand, — perquè pugui enlairar-se espiritualment per damunt de la humilitat de l'ofici, perquè dintre de l'obrer, en una paraula, substitueixi l'home — amb tota la seva tràgica grandesa contradictòria de Déu caigut, — no n'hi ha prou que amb la simple educació professional es vulgui complementar el seu ensenyament pràctic amb una forta preparació teòrica. Es necessari enfrontar-lo francament amb totes les qüestions eternes, fent-li sentir la complexitat de la vida humana, de les relacions socials, del món de les idees, les inquietuds de l'esperit, l'evolució del coneixement, la relativitat del saber científic — és a dir: tot ço que

s'oposa a la simplicitat petulant, i dóna als homes, coneixedors de falibilitats i contingències, una més intel·ligent comprensió de l'obrar i opinar dels altres homes.

Altrament, la Mancomunitat de Catalunya primer i l'Ajuntament de Barcelona després, han estat de les corporacions de Govern de tot el món que a primera hora han reconegut, en la mesura de llur potencialitat, el dret integral del poble a l'alta educació, establint beques per subvenir a les despeses dels Estudis Superiors dels alumnes obrers més ben dotats, de llurs escoles, preparant l'adveniment del nou règim en què les portes de la Universitat siguin obertes només als que en siguin dignes i on la sola aristocràcia del cor i de l'esperit rebi l'acatament dels homes. Les paraules de Ciceró poden repetir-se encara: «La salvació de la ciutat reposa sobre els millors, sobre els qui són grans per la intel·ligència, grans pel caràcter, grans per l'ànima; car aquests homes només, són els veritables defensors dels principis, de les llibertats, de les tradicions de la República.»

Tema del treball. — I vaig a acabar oferint-vos el tema de treball col·lectiu que m'heu demanat pel curs que ara inaugurem. Una tasca de modesta aparència i formidable eficàcia.

Plau-me a mi, pels dintres, abandonar l'esperit a l'encastellament quimèric dels ideals remots. Ara davant vostre, amarat de la responsabilitat del moment, prefereixo la humilitat d'una obra perfectament realitzable, a l'esclat rutilant de les aspiracions fantasioses. Ja sabeu prou bé com els grans projectes estan sempre a la vora dels grans fracassos.

Companys de l'*Ateneu Enciclopèdic Popular*! Vosaltres que heu estat sempre els vetlladors de la dignitat del poble i dels atributs de la democràcia, jo us proposaria que us convertíssiu enguany en paladins d'una altra noble creuada: la de conquerir l'efectivitat de la lletra morta de la Llei d'Aprenentatge del 17 de juliol del 1911, per la que clamava des del Consistori el meu amic En Nicolau d'Olwer. Des de l'Escola del Treball, fa anys que lluitem debades perquè en sigui respectat un article només: el que es refereix a l'obligació del patró de facilitar als aprenents l'assistència a les escoles professionals.

Penseu que en molts tallers encara, els aprenents estan sotmesos a un règim absurde, per no dir monstruós: febles infants, molts sense l'edat prescrita, són els primers d'entrar a la feina i els darrers de sortir-ne. I tot l'ensenyament patronal es redueix, en alguns casos, a enjouar-los a un carretó i convertir-los en bèsties de càrrega, o a acoplar-los amb una màquina automàtica, com un engranatge més, perquè a la fi d'una vida de fer «caps-d'agulla» es converteixin en aquell «cap-d'agulla» de què parlava Adam Smith; espaventable sort de l'home que per la necessitat d'un major guany immediat, per un plat de llanties, s'ha de vendre l'ànima al diable. I encara hi hauria qui es meravellés de la crisi de valors morals del nostre temps!

Conseguireu amb aquesta empresa que de mica en mica ressorgeixin els operaris hàbils, els «fadrins complets», coneixedors de tota la vasta tecnologia d'un ofici, aquells antics artisans — meitat obrers, meitat artistes, — que sabien posar en la matèria que faisonaven l'empremta subtil de la pròpia espiritual iniciativa. Fareu reviure poc a poc aquella puresa professional que tan bellament evocava, ara fa un any, el nostre President — recordeu que els egipcis laboraven amorosament les grapes de fusta amb què relligaven les pedres de l'interior dels murs dels seus temples, que mai ningú no havia de veure.—I anireu reduint així la tràgica corrua d'homes encadenats, sense esperança de redempció, a l'esclavatge d'un treball que apaga lentament aquella divina flama de l'esperit.

Per l'obra que us dic, tots els homes de bona voluntat estaran al costat vostre.

La solemnitat d'aquest acte. — Remarcava amb goig, en començar, la gràcia que heu tingut alliberant aquesta inauguració de curs de tota freda i estantissa solemnitat de protocol.

Solemne és, però, l'acte d'avui, en el pur, en el pristí, en el més noble sentit de la paraula. «Solemne», perquè el repetim cada anyada, segons el camí del Sol per la immutable caravana fulgurant de les constel·lacions.

Després d'un curs un altre... Que la nostra obra té l'encant inefable de què cada any, al temps que el most perfumat regalima pels trulls, ens porta la divina joia d'un començament, i no ens deixa mai als llabis aquell regust amarg, ni la recança melangiosa de l'acabar. Acabament, vol dir imperfecció, vol dir renunciament a les ideals aspiracions, il·lusions esvaïdes. Que només els petulants i els necis estan satisfets de llurs obres, i l'home de seny les estima solament com un signe augural, perquè en les mateixes imperfeccions que sap descobrir-hi, hi troba justament la fermança de les futures obres millors.

Així nosaltres llancem en aquest moment l'esguard enrera, i en els defalliments de les hores passades, i en les nostres culpes i en les nostres covardies, hi trobem l'esperò més fiblant pel nostre millorament futur. I la mà d'un amic invisible s'allarga cap endavant, empenyent-nos a prosseguir la nostra caminada per la ruta inacabable de l'Ideal.

RAFAEL CAMPALANS

Ciutat, 19 d'octubre de 1922.

Poesia catalana

LA RETROBANÇA

Ànima meva temorenca i balba
pels carrerons de la ciutat dorment:
de la disbauxa i de l'esfondrament
és el mateix afollament qui et salva.
M'ha posseït el sèptuple dimoni
i he assaborit el tast de tot pecat;
quan, frívol, malversava el patrimoni,
dormien els porcells al meu costat.
He begut l'odi en els camins del vici;
per mi el plaer fou calze d'amargô:
no em cal, així, la veu del sacrifici
que em dugui a asseure'm al pairal escó.
Sé del besar de cent distintes drudes,
sé de l'estreta i del trontoll divers,
sé de les veus brutals i cantelludes
i de les veus amables com un vers.
Sé del fanal que en el retorn vacil·la
i del trespol esmunyedís al pas
perquè la pròpia ment no és prou tranquil·la
i en cinc tavernes he sigut voraç...

Però, en tornar com una escurrialla,
els ulls gonflats i estúpid el cervell,
empiocat de la carnal baralla,
sentia la bravada del porcell:
l'últim dimoni que ronxava al llit
en l'estertor de l'acomiadança.
L'eixorca grapa m'aferrava al pit,
cresp dels espaumes i l'esgarrifança.
Fins que em sobtava l'hora del matí
maleint el platxeri i la companya,
quan el sol m'increpava pel verí
amb que m'havia emmetzinat l'entranya.

I he dit: — Ai, Pare, vull la retrobança,
car sou benigne i em perdonareu,
i m'obrireu els braços, i en fermança
de pau un tendre anyell immolareu.
Aquest, o Pare, fou el meu retorn.
El bés de pau heguí per únic càstig.
Foll de luxúria en el carnal sojorn,
déu de bonesa, m'heu guanyat pel fàstig.

DIJOUS SANT A CIUTAT

Pàmflet.

Dijous Sant! Ens ofega la tragèdia.
Adeussiau, les vanitats del món.
Només que cendra l'humanal comèdia...
Mes tos deixebles, fill de Déu, on són?

En el carrer, silenci de petjades.
Picajueus endiastrats, els trams.
Rambles avall, el són de les onades.
Rambles amunt, l'adormiment dels camps.

Còrpora enfora, hi ha el jaqué i la càmfora.
Còrpora endins, digestió de peix.
Cel amb corbades elegàncies d'àmfora.
Terra on la Pasqua de l'oblit hi neix.

Després del llor, el tany de l'olivarda.
Després de l'àpet, el petó que ven
— al·legoria del matí i la tarda... —
I tanta gent, Senyor, que no us comprèn!

D'aigua beneita cal omplir la pila.
Car sota el negre dels vestits, Senyor,
Sovint rau el maligne que vigila
i el flamenquisme que us ganyota el plor.

I si tornessiu en la tarda morta,
la gent devota dels novells encunys
per a tallar-vos una creu més forta
es llevarà el jaqué, i el coll, i els punys.

JOAN MÍNGUEZ

De *La llamborda vibrant*)

La nit d'Octubre

Poema d'Alfred de Musset, versió catalana d'Alfons Maseras (1)

EL POETA

Com un somni ha fugit la dolor que sofria.
Jo sols puc comparar son record ja llunyà
a la boira silent que l'aurora destria,
que la rosada esmuny i avia ça i enllà.

LA MUSA

Poeta meu: quin mal sofrieu?
Quin secret maltret tenieu
que de mi us va separar?
Jo'n tinc marriment encara.
Per quina dolor, ignara,
tan de temps vareig plorar?

EL POETA

Una dolor vulgar, de tothom ben sabuda;
mes quan l'enuig ens puny i el cor llança un lament,
una follia ens pren, l'ànima s'ens trasmuda,
creient que mai ningú sofrí tan greu turment.

LA MUSA

Sols tenen vulgars quimeres
els homes qui són vulgars.
Sien ton misteri esparç
i tes paraules sinceres.
Que el teu cor no s'hi repensi.
La deessa del silenci
és germana de la Mort.
Si hom es plany, no és endebades.
Un lament, moltes vegades,
ens lliura del desconhort.

EL POETA

Si ara em calgués parlar de la sofrença mia
jo no sé pas quin nom li podria donar:
si és amor, si és orgull, experiència o follia;
ni sé tampoc si a algú podria aprofitar.
T'anmateix, amatent, t'en contaré la història.
ja que estem sols aquí prop l'amorós fogar.
Pren la lira en tes mans, i fes que ma memòria,
per son cant, dolçament, es pugui desvetllar.

LA MUSA

Del mal que vas a contar-me,
poeta, n'estàs gorit?
Sense amor, sense despit,
vull que ara puguis parlar-me.
Recorda que m'has tingut
per confident, per amiga.
Que hagi nodrit, ningú diga,
les passions que t'han perdut.

EL POETA

Tan ben gorit estic d'aqueixa malaltia,
que fins en dubto i tot quan hi goso pensar.
I quan recordo els llocs on sovint me perdia,
m'apar que era algú altre qui allí solia anar.
Musa, no temis, doncs; fes tos acords reviure
i així sense perill ambdós podrem cantar.
Dolça cosa és plorar, dolça cosa és somriure
remembrant les dolors que hom podria oblidar.

LA MUSA

Com una mare amorosa
qui vetlla el fill adormit,
així m'inclin tremolosa
sobre el secret del teu pit.
Parla, amic; la meva lira,
mentre t'escolta, sospira
i encalça el so del teu plany.
I, com en màgic miratge,
passen, sutil romiatge,
les febles ombres d'antany.

EL POETA

Jorns de treball! Els únics que he viscut!
Soletat, soletat amada!
Gràcies a Déu que de nou he vingut
a aquesta cambra retirada.

(1) Representada al teatre «Eldorado» pels alumnes de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic en la inaugural de l'any 1922-23.

Redós silent que havia desertat,
llàntia fidel, seients polsosos!
Oh, Musa mia, tot ho has encantat!
Musa immortal: som venturosos!
En aquest redós meu que és el meu món,
obrir-te vull l'ànima entera.
Tot t'ho diré. Sabràs el mal pregon
que pot causar fembra encisera.
Fou una dona, si, mos bons companys
(ja ho sospitàveu, si no ho deia),
per a qui foren mos dalits i afanys
i a qui, com un esclau, jo creia.
Lligam fatal, per ell mon cor perdé
les seves força i jovenesa.
I malgrat tot, al seu costat visqué
dies de joia i de tendresa.
Prop del riu caminàvem, per la vora
d'argent, feliços i encissats.
L'astre nocturn solemnitzava l'hora
fent els camins divinitzats.
Encara veig blegar-se, al clar de lluna,
son cos arredossat al meu.
No en parlem!... — No preveia pas, oh Déu!,
on me duria la Fortuna.
Potser a les fúries els seria odiós
i una víctima els hi calia.
Elles m'hauran punit la fellonia
d'haver volgut ser venturós.

LA MUSA

La imatge d'un dolç record
se t'ha palesat suara.
Poruc, seguiràs encara
l'estela del camí mort?
Si dels dies de ventura
renegues, no't fas favor.
Si la Fortuna fou dura,
fes com ella i sens paüra
somriu a ton primê amor.

EL POETA

No; jo somriure vull a la desestrugança.
Oh, Musa!, ja t'ho he dit. I vull, sense passió,
contar-te mon enuig, mon somni i esperança;
fer-te avinent del lloc, del temps i ocasió.
Era, si m'en record, una nit tardorenca,
trista i freda si fa com la que avui s'ajau.
Rondinava l'oreig en la calma blavenca
i l'ànima em deixava sense repòs ni pau.
De la finestra estant amb ànsia l'esperava.
Només hi havia en l'aire sospirs i fosquedat.
I vaig sentí en el cor el dubte que em temptava:
el dubte, la sospita d'una infidelitat.
Tota cosa a l'entorn era trista i deserta.
Qualques ombres passaven, un fanal a la mà.
Quan l'oreig es filtrava per una porta oberta,
hom percebia al lluny com un panteig humà.
Explicar no sé pas com un pressagi amara
i colpeix l'esperit inquiet i concirós.
Inútilment l'amor m'encoratjava encara,
mes era l'hora ja de trobar-nos els dos
i ella no va venir. Negat en la incertesa,
no treia, apesarat, la vista del carrer. —
I no t'he dit encar com era gran i encesa
la flama que nodria per ella el meu voler.
No amava al món més que ella i estar sens ella un dia
me semblava un destí més afrós que la mort.
I ara confessaré que en aquella hora impia
grans esforços calien per rompre un llaç tan fort.
Mil voltes li vaig dir pèrfida i deslleal.
Comptava les ferides que duia dintre el pit.
Mes ai!, en evocar sa formosor fatal
no recordava més que havia estat colpit.
L'alba, per fi, vingué. — Fadigat de l'espera,
prop la finestra aquella m'havia endormiscat.
I en esclatar la llum i trobar-me allí on era,
mirant arreu arreu restí meravellat.
De cop i volta, allí, devers la cantonada,
òic damunt l'empedrat uns passos lleus, lleugers.
Què veig, llavors, què veig? — Ella! — Desventurada!
...I entra.—D'on vens? Són hores de corre pels carrers?
Com goses vindre a mi? De qui has estat esclava?
Què vols? Ton cos plaent, on ha passat la nit?
Mentre jo a la finestra, sol, me desesperava,
a qui somreies tu, i en quin lloc i en quin llit?
Oh, pèrfida i gosada! Digues: serà possible
que vinguis a oferir-me la mel del teu besar?
Què vols? te torno a dir. Per quina sed horrible
vers tos braços cansats vols atreure'm encar?
Ves-te'n ben lluny, amor: espectre, fum, escuma,
fantasma de la dona que tan vaig estimar!
Tota la joventut fosa en l'oblid s'esfuma.
Que fores sols un somni des d'ara vull pensar.

LA MUSA

Pobra ànima defallida!
M'ha corprès el teu lament.
Car Poeta: ta ferida
pot obrir-se novament.
Be fas, si consol demanes:
eixes misèries humanes
costen tan d'apaivagar!
Sols l'oblid és cosa bona.
D'aquesta pèrfida dona
ni el nom vullguis recordar!

EL POETA

Maledicció! Qui ho diria?
Sense tu jo no sabria
què cosa és traidoria,
ni sa terrible faisó.
Oh, dona! Per ta follia
m'has fet perdre la raó.
Fatal me fou ta mirada.
Funestes són tes amors.
Ma jovenesa daurada

perderes en les foscors.
Malhaurat qui en tu confia.
Ta veu, ton esguard gosat,
m'han après la flestomia.
De l'amor he renegat.
Sa dolçor pago ben cara,
dolçor cruent d'un instant!
I si dubto dels plors, ara,
és perquè t'he vist plorant.
Mateix que un nin jo glatia
sense presumir cap mal.
La meva ànima s'obria
com una flor matinal.
Desarmat, sense experiència,
mon cor ultratjat va ser.
Mes jaquir-li la innocència
era més fàcil de fer.
Vergonya a tu! Tu sembrares
mes primerenques dolors.
En obrir-me els ulls, regares
els meus passos d'amargors.
I els plors tenen sempre eixida,
que res no els podrà eixugâ,
car brollen d'una ferida
que mai ningú gorirà.
Mes el cor podré rentar-hi
com en la font de l'oblit,
si m'és permès de deixar-hi
el teu record avorrit!

LA MUSA

No parlis més, poeta. No siguis foll a ultrança.
Baldament ton encís un jorn hagués durat,
no blasmis aquell jorn si d'ell fas remembrança.
Respecta ton amor si vols ésser amat.
Si és massa gran esforç per la feblesa humana
perdonar quan és altri l'autor del nostre mal,
estalvia't almenys la ira que sempre és vana
i acull l'oblit que és bàlsem de tot dolor letal.
Els morts dormen en pau en el si de la terra:
cal que reposi així nostre amor apagat.
Sol també el sentiment devení una desferra.
La fossa que la colgui serà un indret sagrat.
Per què ton desconhort, que és deu d'experiència,
creus que rau en l'engany, que follia pot ser?
Per cas sense motiu obra la Providència?
Creuràs que Déu flagella sense com va ni ve?
La ferida que et puny qui sap si et salvaria,
fill meu! Qui sap! Per ella ton cor avui s'ha obert.
L'home és un aprenent, la dolor és son guia
i ningú no es coneix mentre no hagi sofert.
Es una dura llei, una llei sense esmena,
vella com són el món i la fatalitat,
que ens cal ésser ungits de tristesa i de pena.
Només per la dissort el cor serà salvat.
Per madurar, les messes, necessiten rosada.
Per viure i per sentir, l'home ha de llançar plors.
La joia té per símbol una tija trencada,
tota xopa de pluja, tota plena de flors.
No et creies ja gorit d'aquella amor fallida?
No et sents ara envejat i tot, a cada pas?
D'aquests plaers lleugers que fan amar la vida,
si no haguessis plorat, en faries tan cas?
Quan pel cap-vespre dolç sol convidar-te a beure
qualque company, prou gustes la conversa amical.
Digues, t'en gaudiries d'eixes hores de lleure
si no sabesses ara ço que la joia val?
Te plaurien les flors, la prada que fulgura,
les rimes de Petrarca i el garlar dels ocells,
Miquel-Angel, les arts, Shakespeare i la natura,
si alguns de tos sanglots no trobessis en ells?
Compendries dels cels la inefable harmonia
i el silenci nocturn i el plor del mar ingent,
si no haguessis glatit, pres de febre i follia,
pel no res on les coses moren eternament?
Altra dona no tens? No ets près d'uns altres llaços?
No és bella i graciosa? No estimes novament?
No trobes més manyaga l'estreta dels seus braços
quan el record llunyà d'aquella et ve a la ment?
No aneu també tots dos prop del riu, per la vora
d'argent, pel bosc florit, dolçament encisats?
El silenci nocturn no fa divina l'hora?
No tremiu, ella i tu, contents, meravellats?
No és bella i és solemne l'hora del clar de lluna?
No us senyala el camí la ventura també?
Si en aquests viaranys trobessis la Fortuna,
no aniries seguint-la, content i falaguer?
De quina cosa et planys? La immortal esperança
s'és enfortit en tu per obra del dolor.
Voldries ignorar l'assenyada confiança?
Menysprearàs un mal que t'ha tornat millor?
Plany-la, fill meu, aquella dona infidel que plores.
Plany-la per tot el dany i el bé que et va causar.
Déu te la va donar desitjant, aleshores,
el secret de la joia poder-te revelar.
La tasca d'ella fou ben dura. T'estimava,
potser, mes el destí l'armà contra ton pit.
Si coneixia el món, ella t'el revelava.
El fruit de tes dolors una altra ha recollit.
Plany-la, son trist amor digué adéu a la vida.
La punyida del cor no es va saber tancar.
En ses llàgrimes, creu-me, no tot era mentida.
I encara que així fos, plany-la, si sabs amar!

EL POETA

L'odi és vil: cosa ben certa!
I esgarrifa amb desconhort
eixa serp quan es desperta
i se us enrosca pel cor.
Escolta'm, i sigues, Fada,
fiança del meu serment:
pels ulls blaus de l'estimada,
per l'atzur del firmament;
per la guspira formosa
que a Venus el nom prengué,
que com perla tremolosa
fulgura en el cel primer;
per la grandor de natura,

per la del seu Creador,
per la llum tranquil·la i pura
del sol, pare benfactor;
per l'herba humil i arraulida;
pels camps i pels boscos verds;
per la puixança de vida
que fa moure l'univers,
t'allunyo de la memòria,
rastre d'amor insensat,
fatal i ombrívola història
ja sepulta en el passat!
Si amiga et diguí i amada,
ja ni d'ombra el nom te dó,
oh tu, dona innominada!
Amb l'oblit tens el perdó.
Perdonem-se. — Fou rompuda
la cadena forta i breu.
La dolor torna a ser muda.
Jo et dono l'últim adéu!
— I ara, blonda somniadora,
Musa, en nostre amor pensem.
La teva complanta enyora
la meva ànima. Cantem!
La plana tota embaumada
glateix perquè ve el matí.
Desperta a la meva amada!
Collirem flors pel jardí!
La natura apar més bella
quan el dia aixeca el vol.
Anem a renaixe amb ella
besats per la llum del sol!

Lírica italiana
Solituds

POEMES

SAVIESA

A Manuel de Montoliu.

Eixorcament és el nom de la nova vida teva,
lliure dels surts humans, sense llum i sense ardors.
Anima lleu a qui plau poder viure de fervors,
espandir damunt les coses ta bonesa sense treva.

No ets ja potser la mateixa que un dia pels seus camins
a manyocs impressions fresques collia talment com roses?
No ets tu la que tant amava les criatures, les coses,
que creixien a sa vora en els fraternals camins?

Prou el teu desig pel bé era gran en desmesura.
De tu vessava i fluïa damunt del món la tendresa
com una gran rïerada plena de tota riquesa
que va emmirallant el cel per la serena planura.

Tot home t'era germà, bon punt en el rostre seu
llegissis dels seus vint anys la càndida puritat.
La teva tendrô escampaves molt més que fraternitat
feliç per una paraula o per un somriure lleu.

Solitud ha pres des d'ara el nom de ton novell viure;
ànima lleu. T'emmusteïres cremada per més d'una flama:
en cristal·lina puresa, sola i closa en el teu drama
tu vius aliena a tot, de tota aventura lliure.

Ben indiferents desfloren ton cercle d'immunitat
els homes, que et són germans, teies de les passions.
Lloen la fosca Sort que en llurs mans té tots els dons
i en fugaç tràfec ells viuen cercant la felicitat.

I tu somrius. I encara entrelligues amb la ironia,
— tràgic entrelligat — als accidents humanals:
impassiblement contemples els sobrers quotidians mals,
tu, que vas en tu mateixa guarir tota malaltia.

Lliure es deslliura ta força que ja sofria excessiva
les condemnes que planen de l'home sus l'ànima eterna.
La teva esvaïda sort entre ombra i llum era alterna.
Avui ets ben lliure, segura en ta fórmula definitiva.

Sola, en el buid on cruixen tots els sistemes humans.
en tu mateixa retroba't en els freds cels estelars;
ets l'ànima elemental del món milenari espars
que en si dúu — etern infinit — tots els misteriosos plans.

I orfe de gales vius, ànima solitària,
en un regne que rau damunt la baixa òrbita humana.
Tan sols quan l'arbre es despulla de la seva fronda vana,
sol retrobâ en si mateix la línia única necessària.

NOCTURN

A N'Alfons Maseras.

Aspriva pujada abrupta en la Muntanya de l'Eternitat
en l'extàtica nit impertorbable
tal vegada per l'estupor d'una cosmogonia apareguda
nova en el pregon de l'abís de la Infinitud.

Sol: jo sento que el cim de la muntanya
és una mà aixecada que m'ofereix el cel
arquejat, amb innúmeres flors sense tija,
fins al límit incert de l'horitzó.

L'espectralitat llunar de la nit, redueix
les coses a una forma exacta elemental, tancant-les
en una línia perfeta. Oh! Les meves mans nues
no són pas fetes de carn, sinó d'una puríssima llum.

Jo resto sol. El món ja no existeix
més que com un somni, o bé com un record.
Al fruir d'aquesta pura solitud glateixo
voluptuosament. Aquí dalt m'he retrobat a mi mateix.

I dic a la meva ànima, perduda en l'embullada
xarxa dels somnis que vanament rossega en si mateixa:
—Si tu vols, a la teva bellesa nocturna no hi haurà
en aquesta hora perfeta res incomprensible.

El tot és el no-res, tu ho saps. Però en eixa nit els secrets
del Moviment Estelar estan a punt de revelar-se.
Sorprendràs el misteri del: «giravolteu, o astres!»
infiltrant-se en el ritme assossegat dels planetes.

I a l'endemà, de retorn a la pobra terra, que és el pària
dels móns, sentiràs més refeta la teva potència.
Viuràs vora dels teus consemblants diferents de tu, sense
necessitat d'odiar o amar, divinament solitària.

BOCA

A Joan Malagarriga.

Massa foren i de masses abstraccions els herois!
Avui anhelem la vida viva, divina, febrosa.
Oh! anorrear damunt d'una boca estranyament femenina
la mania del *més enllà de l'infinit* que hi ha en nosaltres.

Ah! No hi ha contacte possible entre l'univers
del nostre Esser i el de les Astrals Coreografies.
Debades cerquem l'obscura via de l'Ignot:
en l'espai terrible nostre somni és dipers.

Guarim amb la hipòtesi les nostres meninx emmalaltides,
cerquem resposta als «i després?» quotidians i fidels.
O, Poesia! El desig nostre no tenia dels cels
més que el do regi de les immenses nits estrellades!

Substituït en la recerca el pur lirisme,
el cant fou la nostra oració de cada dia:
no-res-menys sentírem encara bategar entorn nostre
l'Univers clos en son misteriós egoisme.

Avui ja no: plantem de nou el nostre jo-físic, vigorós
damunt de la bona terra que germina miracles de colors.
Fereix nostres sentits — més que carnals — ensonyats,
l'aire d'aquesta primavera que truca a la porta del somni.

Es bona la terra sobre la qual repengem nostre pes mortal:
(un xic acostumada a seguir la via ordinària,
el ritme dels altres móns no la inquieta:
ella dança en la seva ínfima part d'infinit universal)

plantem els nostres peus segurs en la immanència
de l'avui i si ens rosega el cor un desig de somni:
Boca, dona'ns ton bes, que de cap altra cosa sentirem fretura
si no és de llançar al vent la nostra massa intacta potència.

CESARE GIARDINI

Trad. de JOAN MALAGARRIGA.

ELS LLIBRES

EPISTOLARI D'EN M. MILÀ I FONTANALS. — Correspondència recollida i anotada per L. Nicolau d'Olwer.—Tom. I.—Anys 1840 *a* 1874.—*Barcelona, Institut d'Estudis Catalans*, 1922.

La major part de les lletres aplegades en aquest volum no són d'En Milà, y no fan referència a la vida sentimental del gran home. Són documents d'una època, ens mostren l'activitat i la universalitat d'En Milà, «en constant relació amb els romanistes i folkloristes més erudits». En la correspondència dirigida al seu germà Pau hi ha gairebé sempre la preocupació intel·lectual, la fredor objectiva de l'home de ciència. De tant en tant, una mica d'ironia jovenil. Però són més significatives les lletres on parla dels estils arquitectònics que ha vist o de les oposicions que prepara.

En Nicolau d'Olwer, en aquest primer volum de correspondència milaniana, editat per l'Institut amb motiu del primer centenari de la naixença de l'il·lustre professor, ha fet una feina seriosa i escrupulosa, digna de tots els elogis. Els resultats no han estat insignificants, perquè encara que no s'hagi posat al descobert «l'home Milà i Fontanals», ha aparegut, vivent a través de les lletres dels erudits i dels poetes i dels folkloristes d'aquell temps, una època ben interessant de la nostra vida literària.

J.-M. Lòpez-Picó. — LLEURES BARCELONINS.—Editorial Catalana.—Barcelona, 1922.

El poeta J.-M. Lòpez-Picó ha aplegat en un volum una pila de proses sota el títol de *Lleures barcelonins*. Són imatges, moralitats, narracions líriques i quasi contes. A conte no hi ha cap que hi arribi. En canvi són amarades, les proses d'En Lòpez-Picó, d'un gran lirisme i fan una mica d'esgarrifança emotiva.

Els *Lleures barcelonins* són una mena de quadern on s'ofereixen moltes coses barrejades. La primera part del llibre és feta de proses d'ambient barceloní. La ciutat, aquesta creació mitològica contemporània, hi és devotament copsada. No cerqueu una frescor folk-lòrica, ni una pintura traçuda. Cerqueu-hi la lloança enternida del nostre sol i de les nostres pedres. Els tipus anecdòtics i els xistus circumstancials, són el pretext d'una apassionada lletania abstracta.

El llibre és completat amb uns petits poemes en prosa, imatges retallades, espurnes líriques, compreses sota el nom de *Els Jardinets del diumenge*. I altres proses diverses, entre elles uns delicats contes orientals.

Aquesta obra nova de J.-M. Lòpez-Picó, prova encara una vegada les característiques inconfusibles del seu temperament; ell és un líric per damunt de tot.

Quan teoritza, quan fa crítica, quan assaja l'experiment d'una novel.la o es llença a la perillosa aventura del conte, surt el líric. Això seria molt compromès per a un home que no fos de la qualitat del Lòpez-Picò, poeta pur.

Antoni Rovira i Virgili. — HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA.—Vol. I.—Edicions Pàtria. —Barcelona, 1922.

Ha aparegut el primer volum de la *Història Nacional de Catalunya* del Rovira i Virgili. Això és un esdeveniment que cal subratllar. Es un èxit de la nostra renaixença.

Som en un període de decaïment, s'ha dit. A Catalunya només una pobre lírica floreix, s'ha repetit. I ve't aquí que avui és un manual d'història literària o un manual de folklore o una història de la nació el que apareix. I demà seran altres llibres i altres activitats les que posara sota la llum del sol la febre creadora del nostre poble.

En Rovira i Virgili té aquesta febre de creador. Ho ha dit ell mateix: en el silenci tenebrós que el volta ha sentit un nom que el cridava i l'ha fet moure i pel qual dóna tots els fruits del seu treball. Aquest nom és el nom de Catalunya i aquesta febre és la dels renaixements.

El primer volum de la *Història Nacional de Catalunya* comprèn, a més a més d'un preliminar extens i apassionat, tota la crònica dels temps prehistòrics, comprenent-hi la dominació cartaginesa i la colonització grega. Es un llibre magnífic, profusament il·lustrat, d'una presentació rica, excel·lent.

No farem pas una crítica de l'obra del Rovira com a historiador. Ni som tècnics, ni aquest primer volum és suficient. Ens limitarem a senyalar amb joia l'aparició de la *Història Nacional* i a proclamar la finor crítica, la sagacitat, la diàfana exposició, de l'obra d'En Rovira i Virgili, que és l'obra admirable d'un patriota.

J.-M. Lòpez-Picó. — LES ENYORANCES DEL MON.—Op. XV. —Altès, imp.—Barcelona, 1923.

Les enyorances del món, titula el seu darrer llibre el poeta Lòpez-Picó. El món és Itàlia: en les pedres de Roma hi ha sensacions universals. Però Itàlia apareix també com una llar a la qual desplau deixar. Itàlia: món i casa.

Com ha vist Itàlia En J.-M. Lòpez-Picó? Com ha vist els paisatges italians?

No cal dir que, sota els seus ulls, la natura s'agita i s'exalta, es fa gran i esdevé abstracta. Camina de la forma a la idea. Aquest és el procés habitual de la creació poètica lòpez-piconiana.

Roma, Gènova, Pompeia, Assís

Siena, Venècia, aquestes coses tan concretes, són interpretades idealment per J.-M. Lòpez-Picó. Cada ciutat o cada paisatge és un símbol.

El llibre de *Les enyorances del món* és una nova admirable mostra de l'original temperament del nostre líric. La paradoxa colpidora, el vers dur i consistent, la imatge ardida, hi sovintegen. Hi ha una pila d'epigrames com «El secret de Siena», «Sensació repetida», «La lliçó de Sant Gimignano» i, sobre tot, «Adéu a Verona», d'una alta puresa de línies. L'«Adéu a Verona» fa així:

Tu, mon exemple, xiprer,
penserós de la natura:
Vas on caben tots els vents;
i, tot sol, arquitectura.

No pot negar-se que això és de la més autèntica ortodòxia lòpez-piconiana.

El «Romanç de Venècia» és clar, clar, clar. Les imatges, fresques, us salten entre els versos com el peix a la xarxa:

Banderoles d'Orient;
cel desfet com una falda
on hagi dormit l'oblid
febrós de totes les races,
amb barreja de perfums
de fruits i roses cansades.

Però la idea dominant de *Les enyorances d'l món*, el més característic el llibre, potser, és la visió domèstica d'Itàlia que en té En Lòpez-Picó, Entre les pedres milenàries que li parlen de la tradició i de la immortalitat.

En Lòpez-Picó sent la llar. Les veus i els vents li duen a les orelles aquest mot: casa.

«Oreja la passió
una tonada que canta:
—«Calla, cor. Què val el món,
si es perdés la pau de casa?»

I des del tren, tot veient el caminal i el pagès que llaura, i la muntanya i el sol, una veu li canta:

«Lla d'enllà, xopluc del ras,
tenim un recó de casa!»

El paisatge italià, que diuen que és tan dolç, deu recordar al poeta la pàtria nadiua.

No és tal recó de vall o aquella collada o aquells pollancs. els que suggereixen el record. Es tota Itàlia:

Amunt i avall dels camins,
totes les llums del viatge
em porten el sol estil
d'aquesta paraula: Casa.

Així és com el Lòpez-Picó ha gustat i ha recreat el paisatge italià. Itàlia és el món ample i etern, però també el tendre repós que fa pensar en els nostres pins i en les nostres vinyes.

T. G.

CAL ESMENTAR

El volum d'història de l'art referent a *Mesopotàmia*, escrit pel senyor Folch i Torres i editat per l'Editorial Catalana. Es un bell assaig, correcte, de vulgarització.

—El llibre *La marina catalana*, de l'I. Bo i Singla, amb pròleg d'En V. Solé de Sojo.

—A. O. Barnabooth. *Son journal intime*, per Valery Larbaud. Llibre intel·ligent. Potser massa i tot.

—*Le Père Hase*, estudi històric per Camille Pitollet, formant part de les edicions de La Renaissance d'Occident.

LES ARTS PLÀSTIQUES

PINTURES DE L'OBIOLS

En la volta de la capella de l'Institut de Cultura de la Dona, l'Obiols hi ha pintat unes teories d'àngels i guirnaldes dessota d'un cel tot llis i net, on els estratus tranquils i transparents juguen llur paral·lelitud horitzontal.

L'Obiols ha plasmat en la seva pintura molt de l'esperit de la Itàlia renaixentista: una mica de la profunditat de Benozzo Gozzoli i Ghirlandajo, una mica també de la gràcia lleugera de Botticelli en aquestes pintures de l'Obiols. També l'escultura policroma de Lucca della Robbia ha deixat petja en l'esperit del nostre pintor. Però cal dir que el seus àngels malgrat i tenir una finor a lo Donatello, són xicotets de la terra vistos per l'artista de Sarrià. Els vailets immortals del nostre gran decorador, el seu *aprenent*, el *noi d'estudi* del cartell de la Protectora, ara, en les pintures de la capella de l'Institut, van nuets i toquen celestials músiques, però no poden desmentir el seu aire terrenal i més encara local; són d'un barcelonisme de barriada.

Aquesta és, ben segur, la major glòria de l'art de l'Obiols, que a través d'una estructuració italiana deixa sentir sense disfressa la *nostra* humanitat, la humanitat viva, la humanitat pròxima que és, en el fons, la creadora de tota iconografia eternal.

Tècnicament, l'Obiols ha reeixit bellament de la seva feina, tant a l'enllaçar la decoració en les línies de l'arquitectura, subjugant-se a les lleis òptiques, com en l'aspecte de pintor.

La gamma jugada per l'Obiols és una gamma verd-daurada, molt rica, tot i devenint alhora ben simple, ben arquitectònica.

El pinzell és també manejat sense truc, però amb gràcia, essent en alguns fragments importants una obra acabada.

* * *

Cal esmentar, ara que parlem de l'Obiols, el seu nou cartell anunciador del 1er volum de la *Història Nacional de Catalunya*, d'En Rovira i Virgili.

PINTURES DE L'HUMBERT

Pintor fi aquest. Si en els seus dibuixos s'ens mostrà amb una sensibilitat que feia sang, en les seves pintures darrerament exposades al Camarí la sensibilitat sembla més canalitzada; però en esguardar els matiços imperceptibles d'aquesta pintura, ens ve la mateixa tremolor que en contemplar els seus aigua-tintes.

Manuel Humbert ha reeixit tècnicament en algunes de ses pintures, especialment en els paisatges.

Manuel Humbert, el pintor més delicat de tots els nostres. Les seves pintures tenen una bellesa transparent, ivorina, com les mans llargues i afilades de la tuberculosis.

R. B.

LES REVISTES

EL MONSTRE DE LA INERCIA

Amb aquest títol publicà En Carles Soldevila a *La Publicitat* un dels seus fulls de dietari que reproduim, assenyalant la possibilitat de fer-ne aplicació als problemes de l'esperit que més preocupen les nostres generacions.

Creiem que la lluita dels millors és avui una lluita contra la inèrcia. Si ho teníem sempre en compte, estalviaríem moltes discussions inútils i moltes incomprensions depriments.

I molts i molts d'entre nosaltres sortirien de la inhibició en què viuen entre el *No s'enten* i l'*on anem a parar?* que ara fa estèril llur vida.

Deia En Soldevila:

«La vida és una selva plena de monstres. Hi ha, per exemple, el monstre de la bestiesa, la *bêtise*, que aterrìa Floubert; hi ha, per exemple, el monstre del tedi, de *l'ennui*, que ha fet malbé tantes existències... A llur costat, hi ha un altra monstre que potser no té tanta anomenada i que, tanmateix, és causa de mil desastres i incongruències. Vull parlar de la inèrcia, de la rutina.

Si ens deturem a observar una mica les coses i els costums que ens volten, no trigarem a fer un inventari de coses que sobreviuen sense motiu i de costums que es perpetuen sense objecte; la meitat, tal vegada, dels llums que pengen del sostre de les nostres cases han estat construïts de la mateixa manera, amb les mateixes preocupacions i previsions que si encara fóssim en l'època de les bugies. Gairebé totes les finestres que han de donar aire i claror als nostres edificis pateixen en diversos graus la influència d'una època llunyana en què el vidre era un article preciós. El nostre llenguatge és ple d'expressions i metàfores que han perdut tot lligam amb la realitat i que per a la majoria dels que les usen no signifiquen res. Seguim jugant amb un fort tant per cent de conceptes ètics, socials, polítics, que no contenen sinó la recordança d'una societat esvaïda. Només a mitges som fills del nostre temps.

Voleu creure que l'altre dia vaig trobar-me discutint amb un paperer sobre quina lletra calia emprar en uns besa les mans de caient oficial? Ell creia que calia imprimir una lletra imitant el manuscrit.

Jo li deia:

—Però, amic meu, us he dit que el blanc d'aquests besa les mans serà omplert sempre a màquina. No és de llei doncs que m'hi poseu una capçalera i un peu de lletra anglesa. Ningú, per pura complaença estètica, barrejarà lletra de màquina i lletra manuscrita.

—Els besa les mans sempre s'han imprès així. Conec el meu ofici.

—Però, home de Déu, el vostre ofici no us pot obligar a cometre incongruències. El costum d'imprimir en lletra imitant la manuscrita aquests documents pervé de l'època en què no existia la màquina d'escriure; hom tirava a conseguir la il·lusió que tot el document oferís una aparença uniforme. Però ara, si volem ésser lògics, cal que cerquem la uniformitat partint del fet de la màquina d'escriure i del seu tipus de lletra.

—Perdoni, però tot això que diu no té res que veure amb l'ofici.

Vaig retirar-me i vaig retirar la meva comanda. El tradicionalisme petri d'aquell m'hauria desarmat.»

ISIDRE LLORET

Fou des del primer dia un company dels amics de LA REVISTA.

No ens escauria cap altra comentari sinó el d'una intimitat respectuosa.

De l'eficàcia de la seva obra n'ha feta una justa síntesi En Culi i Verdaguer amb aquestes paraules:

«En Lloret, iniciador i ànima de les Setmanes Municipals, representava el viu anhel de retorn als nostres organismes de caràcter públic tot el seu esclat i representava el viu anhel que impulsa, que actua, i realitza. El coneixement profund de la legislació municipal i del dret públic que tenia, li donaven, en les Setmanes Municipals, el més alt prestigi i el constituïen en plena garantia de la seva eficàcia. Però, a més, la seva ferma formació en aquests estudis l'havien fet intervenir en problemes cabdals de la nostra constitució. Quan En Prat de la Riba va pensar en crear una Escola per a la formació de funcionaris de l'Administració local, ben prest el va cridar i va ser ell qui redactà el pla i executà l'encertada iniciativa que tants bons fruits ve donant. En Lloret també va intervenir i col·laborar amb el seu tecnicisme a la formació dels Estatuts i organització interna de la Mancomunitat de Catalunya, i sovint en aquest organisme de la terra catalana com a l'Ajuntament de Barcelona se li encarregaven treballs de gran interès, degut a la seva especial competència en aquestes matèries orgàniques.»

UN PROGRAMA DE PUBLICACIONS LITERARIES, DE LA REPUBLICA DELS SOVIETS.

Gorki dóna a conèixer a la revista francesa *Ecrits Nouveaux* una iniciativa que emergeix del Comissariat d'Instrucció pública de la República dels Soviets. Es tracta de la creació d'un grup que dirigirà la publicació de llibres de tots els escriptors més remarcables d'Alemanya, Amèrica, Anglaterra, Espanya, França, Hongria, Itàlia, Portugal, Escandinàvia, etcètera. Aquest grup de treballadors elaboraran aquesta obra, sota el títol de *Literatura mundial.*

L'elecció—diuen en llur prefaci del catàleg—provisòriament fixada per la *Literatura mundial*, per inaugurar la seva activitat, comporta els llibres editats en diferents països des de la fi del XVIIIè segle fins als nos-

tres dies, des dels començos de la Revolució francesa, fins a la Revolució russa, de manera que el ciutadà rus tindrà a la seva disposició tots els tresors de poesia i de prosa, acumulats per un segle i mig d'esforços creadors. El conjunt d'aquests llibres composarà un vast repertori d'història literària, que farà accessible al lector el coneixement detallat dels orígens, de l'aportació i de la decadència de les escoles literàries, del desenrotllament dels procediments d'ofici, tant en la prosa com en el vers, de la influència reciproca produïda per les literatures de diferents nacions i, en resum, de totes les etapes recorregudes per l'evolució literària, presentada en la seva continuitat històrica des de Voltaire fins a l'Anatole France, de Richardson a Wells, de Goethe a Hauptmann, etc.

»La *Literatura mundial* es proposa de fer conèixer, més tard, al poble rus, la literatura de l'antiguitat, de l'Edat Mitja, del Renaixement, de la russa i d'altres països eslaus, iniciar-lo al pensament figurat, a la invenció verbal de l'Orient, a la literatura de la India, de la Pèrsia, de la Xina, del Japó, dels alarbs.

»Ensems que aquesta col·lecció, apareixerà una sèrie de opúsculs, destinats a ésser repartits en gran nombre entre les masses populars. Aquests opúsculs contindran tot el que hi ha de més remarcable en les literatures de l'Europa i l'Amèrica; seran acompanyats de notícies biogràfiques, notes, esquemes sociològics, etc.

»El poble rus s'ha llençat resoludament a la unió espiritual amb els pobles d'Europa i Assia; és per això que està obligat, en la seva totalitat, d'apendre a conèixer les particularitats de la història, les institucions, la psicologia dels pobles i races, unit als quals clama per la reconstrucció de l'edifici social.»

DIVAGACIONS SOBRE L'ESPERIT GERMANIC.

Feia temps—dos anys—que no havia anat al Kronprinzen-Palais, el petit museu d'art modern que hi ha a Unter den Linden, a l'antic Palau del Kronprinz. D'ençà d'aleshores hi ha hagut en aquest Museu algunes variacions. Continuen certament ocupant la planta baixa les dues dotzenes de quadros de pintura alemanya *pompier* i el primer pis la magnífica sala de pintura francesa impressionistes i al voltant d'ella els quadros dels capitostos de les diverses secessions alemanyes: Lovis Corinth, Liebermann, Uhde. Però al pis més alt hi ha modificacions importants. Ha desaparegut una de les meves pintures predilectes: un Gouguin meravellós, del qual tinc sempre present un paisatge de foros tendre i fàcil com un Corot. En canvi han aparegut una sèrie de quatre o cinc Matisse de diverses èpoques, on la pura sensibilitat és cada cop menys subjecta al pes mort de la realitat. (La realitat en aquesta pintura no és ja representada ni treballada per l'artista, sinó simplement «al·ludida».)

El que és curiós és veure quan ràpidament és acceptada la pintura moderna francesa a dintre dels museus alemanys. Els impressionistes francesos entraren amb tots el honors als museus alemanys quan encara eren rebutjats o admesos amb dificultats a llur propi país. A Hamburg, els impressionistes francesos foren posats a la sala d'Honor fa ja molts anys, entre grans protestes del públic, que no solament sentia ferit el seu patriotisme, sinó que trobava les pintures franceses francament dolentes. Sembla que hi hagué escàndol seriós, inclús a l'esmentada sala. Mercès, però, a la decisió dels directors dels Museus alemanys, que no vacil·laren a resistir la ira del públic, que veia que hostes, als seus ulls inferiors, venien a treure de casa els pintors alemanys, avui els Museus d'Alemanya posseeixen unes magnífiques col·leccions de pintura francesa. Aquesta admiració dels entesos en art per la pintura francesa es es confirma veient com els pintors, a llur torn, estan atents als moviments de la pintura d'aquest país. La pintura de Liehermann és filla de la pintura francesa. En aquest Museu hi ha justament un exemple pràctic d'aquesta dependència del pintor alemany de l'obra de la pintura francesa del segle XIX. N'hi ha prou en comparar la «Casa de camp a Rueil», de Manet, amb la «Casa de camp a Hilversum», de Liebermann, per a veure que aquesta darrera no és més que un esforç per a apropiar-se la sensibilitat del gran impressionista.

Però, si anem a la pintura més recent veurem també com al costat de Matisse hi ha la rèplica alemanya: a la sala on hi són exposats els esmentats Matisse hi ha una noia d'Oskar Moll, que és una manifesta imitació de l'estil de Matisse.

I és que l'esperit germànic no pot resistir l'admiració per la cultura llatina, i és en aquesta imitació on troba sovint les manifestacions més agudes del seu geni. Un amic nostre, entusiasta de l'art de l'Extrem Orient, afirmava que les ressonàncies que per a nosaltres té el mot Grècia, ens pervenien, en definitiva, d'influències germàniques. El nostre amic treia la conseqüència, que almenys calia posar límits, sinó francament rebutjar la nostra admiració pel classicisme. No seré jo qui s'adhereixi a aquesta conclusió. Però no hi ha dubte que la primera afirmació és una profunda veritat. Winckelmann, Goethe i darrera hora Nietzsche, han estat els que principalment han proporcionat les idees amb què s'ha operat anys i anys per a distingir l'esperit llatí del germànic i definir el classicisme, Grècia, el Mediterrani, etc., etc. Rarament s'ha defensat la llatinitat per un llatí amb altres idees que les proporcionades per algun alemany il·lustre.

I és que el germanisme, per a definir-se ell mateix, ha hagut de definir—i ho ha fet amb la més forta admiració—el seu oposat, l'esperit llatí, i és amb aquesta idea germànica de l'esperit llatí que havem operat sempre tots.

Jo penso a estones que no solament les ressonàncies que té el mot Grècia ens pervenen d'algun bell esperit germànic, sinó fins i tot una bona part de les que ens proporciona el mot França. Podria semblar a algú absurda la meva afirmació, però jo crec que en mig de tota l'enemistat política hi ha hagut sempre a Alemanya una profunda admiració per aquesta unitat de cultura que anomenem França. Des d'homes com el professor Vossler, que ha escrit un llibre sobre *La Fontaine*, que és la cosa més comprensiva que jo he llegit mai de l'esperit més representatiu de França, fins a un amic meu tant profundament patriota que em declarà una vegada que havia volgut suicidar-se quan s'acabà la guerra, i que no sap dir tres paraules seguides en alemany sense dir-ne, amb la més gran fruició, una en francès, a Alemanya trobareu a cada moment exemples d'admiració per la cultura o la llengua francesa.

Ja he dit que aquesta devoció de l'esperit germànic per les produccions dels altres pobles, que sovint es porta a la imitació, no és un defecte, sinó al contrari, l'arrel de la seva força. I és que per entendre a Alemanya cal pensar, en primer lloc que és una unitat de cultura en formació. A l'adolescència de tots els pobles, fins dels que després han estat més exclusivistes, es troba sempre aquesta intensa curiositat, aquest desig d'apendre coses de les altes cultures més avançades. Exemple d'això: Grècia.

Alemanya, com a unitat històrica adolescent, es troba en aquest cas. Però—i aquesta és la segona cosa en que cal pensar per entendre l'alemany—l'esperit germànic és un esperit històric—o els temps porten a una consideració històrica de les coses—i l'esperit clàssic és un esperit geomètric—, o els temps portaven a una consideració geomètrica de les coses. L'un pensa en el temps, l'altre en l'espai. L'un intueix les coses, l'altre se les assimila.

Però per a assimilar-se-les cal destruir-les. Així, a dintre l'escultura o la filosofia gregues desapareixen destruïdes les mil influències orientals que hi eren presents. En el cas de

l'esperit històric, no. L'esperit es modifica i s'enriqueix no per assimilació, sinó per contemplació i comprensió. I així, abans de donar-nos l'obra del seu propi esperit ens ofereix el resultat de la seva interpretació d'un esperit estrany.

L'esperit germànic es troba aquí. Si arribarà per a ell un moment de maduresa que sigui el seu període clàssic, no es pot saber. Jo crec, però, que ha estat un gran pas, que l'aire de maduresa, absolutament provocat i superficial que tenia Alemanya després de l'any setanta, la pèrdua de la guerra l'hagi destruït. Avui ningú no es fa il·lusions i sap que la gran obra d'Alemanya està en el futur. Aquest desfer-se totes les il·lusions pot causar de primer antuvi un defalliment, però és, en definitiva, un gran bé per a l'obra a fer.

Jo no sé estar me de treure de tot el que veig una lliçó per Catalunya. També a Catalunya s'ha pensat durant algun temps haver arribat a la plena maduresa. Hom parlava primer de la nostra arquitectura, després de la nostra filosofia, de la nostra ciència, de la nostra obra cultural, com si tot es trobés en el punt més dolç, en el moment més clàssic. Evui comencem a posar les coses al seu lloc, i quan ens sembla que encara podem colocar-les en un lloc digne, trobem que aquest és molmés modest del que l'innocent espet rit de pedanteria d'una època s'havia cregut. Veure com s'allunyen els somnis, en què haviem viscut fins ara, produeix, és clar, una gran tristesa. Però els pobles forts no s'espanten davant de les realitats crues i nues.

Jo sóc optimista respecte d'Alemanya, i ho sóc també respecte de la nostra petita Catalunya. Crec que la crisi actual obrirà una nova època.

Uns i altres (guardant totes les proporcions), ens comencem de convèncer que el temps amb què s'arriba a una maduresa intel·lectual és molt més lent del que ens pensàvem i que ni un bon exèrcit, ni una hàbil presentació externa de les pròpies produccions, poden accelerar-lo.

Uns i altres han de veure el desengany i treure'n la lliçó que ens porti al veritable camí de la nostra maduresa.

JOAN CREIXELL

ELS HOMES DE «SEARA NOVA»

Reproduim de *La Veu de Catalunya* la correspondència de Portngal publicada sota aquest títol, amb el designi de palesar una vegada més que arreu del món els nuclis selectes comparteixen la més alta atenció als problemes de l'esperit.

L'home del qual es parla no és, doncs, una creació abstracta d'un anònim aturmentat català.

Arreu del món mou les activitats noves una voluntat de salvació.

Diu el cronista portugués:

«Els homes de «Seara Nova» volen fer, per llur part, en nom de tota l'èlite portuguesa, el seu acte de contrició. Seran poetes militants, crítics militants, economistes i pedagogs militants. Al contrari dels contrits d'altre temps, que renunciaven al món per a consagrar-se al diví, és al món que la seva contrició els restitueix.

Els homes de l'èlite passaren ja molt temps separats del poble, lluny de les realitats socials, molt enllà del pla i del moviment en el qual es teixeix l'esdevenidor del món. Calia que descendissin fins al corrent que transporta els gèrmens de la societat futura, i que hi llencessin també la pròpia sang. Poc importa el mal exemple de les altres classes socials. Com més baix i més envilit fos l'ambient que ens volta, quant més tenen de refinar llur sacrifici i llur noblesa, posant les qualitats morals per damunt de totes les altres distincions.

Consideren l'egoisme com una llebrosia, com una suprema inelegància. Què importen les dificultats a vèncer i els perills que es deuen reptar? L'heroisme és la paraula més adequada per a expressar el pes enorme de llurs responsabilitats.

Compenetrats d'aquestes idees, volen constituir en la «Seara Nova» un nucli d'homes de bona consciència i de voluntat enèrgica, disposats a assumir davant l'expoliació, i la rapinya, l'egoisme i la mentida nacionals, una violenta i sistemàtica actitud de protesta. Volen lliurar al menyspreu públic els enemics del bé comú, els que llançaren les estàtues de tots els altres, per a retre culte únicament al Vedell d'Or. Volen engrillonar a la picota de la infàmia els «potentats del diner» que se'n serveixen per a fer la misèria d'un poble. Volen obrir el procés de tots els escàndols, sien qui sien llurs autors i responables, sense que els captinga la pena, ni per un moment, el miserable sofisma de poder resultar, llurs campanyes de moralitat, perjudicials a la República. Tals sofismes només poden ésser defensats pels còmplices o els participants; o encara pels qui, tenint horror a la veritat, rebutgen d'aquesta manera la més alta essència del règim que diuen defensar. En la democràcia, el qui ment al poble és reu d'alta traició. Es a la veritat, a la sinceritat, a la llealtat absoluta i a la probitat de pensament, que cal habituar el poble portugués.

Més encara que els propis escàndols, el que irrita els homes de perfecta consciència és el sistema del silenci, de mitges confessions i de baixos compromisos en què vivim. Tots sentim que hi ha sempre, darrera de les nostres paraules, guardavents i paravents en el quals la veritat s'amaga. El vent de la veritat és massa fort per a nosaltres. Pel que personalment a ells respecta, volen rebre'n en els rostres el seu buf vital.

Però, no abandonant mai aquestes disposicions de combat, la «Seara Nova» vol exercir quelcom més que una simple acció de crítica i de protesta: vol cridar l'atenció de tot el país envers les reformes necessàries i contribuir a que es creï, a l'entorn d'aquestes reformes, una opinió nacional que les exigeixi i les apoi:. Vol establir les condicions de la veritable democràcia, sense les quals la república no passarà del règim de baixa mentida i indigna plutocràcia que és ja avui. Vol ajudar a crear aquesta lluminosa i ferma consciència nacional que imposi als dirigents (polítics i no polítics), el camí de la nostra salvació. Vol, en una paraula, contribuir a la gran i profunda revolució que ha de redimir la nostra Pàtria, i exactament perquè treballa per aquesta revolució, combat totes les revolucions de clienteles desitjoses de manament i buides de principis, com el bandolerisme dels *condotieri* polítics, que, sense el menor respecte a la voluntat del país i a la democràcia, han perpetrat a Portugal. Aquests procediments d'assalt revolucionari en què el poder és pres per sorpresa, sense l'esclariment previ al país de les intencions de llurs dirigents, sols podran esperar de llur part, i siguin els que siguin els principis en els quals pretenguin inspirarse, la més formal i indignada condemnació.

No es valen, així, de vanes paraules, República, Revolució, darrera les quals es pot jurar tot, fins allò que és contrari a la Revolució; abans bé procuren atènyer les pròpies realitats. Però com que llur realisme no és un realisme estret i materialista, no és un realisme de l'«inferior», que sols veu en la milloria de les condicions materials la nostra veritable salvació, i menyspreen l'esperit i tot allò que depén de l'esperit com un excès de luxe o un pur epifenòmen, han d'esforçar-se, per damunt de tot, per l'elevació de l'esperit, condició essencial de tota la noblesa de la vida humana i de les pròpies reformes materials.

Per a ells, la literatura, l'art i la filosofia no constitueixen un requisit dispensable de la civilització; són, pel contrari, les seves necessitats més clares i les més altes realitats de la vida de la humanitat sense les quals no seria possible concebre la existència, ni desitjar la seva continuació. Si l'idealisme està desacreditat entre nosaltres, és perquè se l'ha conservat infinitament lluny de la vida, i perquè no ha expressat encara aquí les

més reals i fortes aspiracions de l'ànima humana. Però el veritable idealisme és aquell que enfonsa les seves arrels en les més pregones necessitats de l'existència, aquell que expressa la pròpia voluntat de viure una vida enterament humana. La veritat és que tota civilització que pretengui deixar de fonamentar-se en un idealisme d'aquesta naturalesa, atany, sols per aquest fet, el termini de la seva existència; trenca així tots els ressorts que el sostenien i li daven impuls.

D'altra banda, no concebeixen cap esforç de redempció nacional sense una mena de conversió i exaltació religiosa dels esperits. No és en el marasme intel·lectual, en el letargi col·lectiu, que es poden elaborar els grans moviments redemptors. I als qui vulguin contradir, preguntem simplement què és aleshores el que explica el perquè no hem entrat encara en aquest camí de redempció. Aquesta exaltació religiosa dels esperits, direu vosaltres tal volta que és una utopia. Us il·lusioneu. La veritable utopia és pensar que sense ella es pugui redimir qualsevol país. Anomeneu esperit «pràctic» al que veu tot just les determinants inferiors de les evolucions socials. Però ells anomenen veritablement esperit pràctic el que veu les determinants superiors. «Heu's aquí—els diuen—com el vostre materialisme us fa víctimes de la utopia més perillosa. Per això gairebé tots creieu en les generacions espontànies, i nosaltres, per contra, no creiem en una milloria de la nostra vida nacional sense que les mes íntimes fibres de les consciències siguin somogudes.»

Són els materialistes, en el fons, els grans escèptics. Els fa por creure que de la mort pugui eixir-ne qualsevol llavor de vida.

La nostra salvació nacional o es farà pel camí que deixem indicat en síntesi, o no es farà. Car no hi valen les presses ni les impaciències davant la irreductible realitat de les coses.»

ANTIMODERN

Aquest és el títol d'un llibre que pot ésser també el crit animador d'una creuada.

Val la pena de deturar-nos una mica, si de veres ens preocupem dels camins de l'esperit, a considerar l'esforç que realitzen les voluntats aplegades al voltant de la *Revue des jeunes*.

El coneixement dels serveis amb que completen l'eficàcia de llur revista quinzenal (conferències, edicions i oficina bibliogràfica) ens fa enyorar el pensament del Prat de la Riba en aquestes matèries, orientat a completar i estimular iniciatives semblants, que la pressa, les aguditzacions personals de la rivalitat o l'insuficient preparació econòmica han malaurat sovint entre nosaltres.

Excel·lent iniciativa la fundació d'una societat catalana d'edicions amb designi de recollir l'aportació de totes les altres editorials propulsores de la nostra bibliografia, amparant llurs possibilitats des d'una llibreria central que fes ràpidament i en les millors condicions el servei d'informació i de recerca i divulgués el coneixement amorós dels llibres mitjançant la irradiació de les propagandes i l'estructurada normalització d'un veritable consultori i redacció a l'hora; inici d'educació popular i centre d'alta cultura.

Aquesta síntesi eficacíssima, prevista per En Prat de la Riba i total o parcialment intentada a casa nostra, és la ben reeixida realitat que altifica les intencions de *La Revue des jeunes* i corona la conciliació del *que ha d'ésser* amb el *que pot ésser*.

El secret del reeiximent, camí d'una ben madurada plenitud (és amb tota intenció que evitem parlar amb to entre declamatori i vulgaritzador de *secret de l'èxit*) el trobaríem en l'ascensió, penosa i esperançada al mateix temps, de l'autor del llibre que motiva el nostre comentari i dels seus amics lassats del bergsonisme i dels contactes amb els nuclis intel·lectuals dirigents i assedegats del repòs de l'esperit que els deixi dir: *quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini.*

Secret que també a casa nostra hem arribat a posseir tots els que hem volgut fer coses. Dit planerament, és ben clar: Retrobança de la fe.

Dins aquesta possessió, es justifica sense esforç el mot antimodern. Podríem dir que l'acceptem, com el mateix Jacques Maritain en explicar-lo, per el contingut que ens permet fer-lo equivalent d'ultramodern.

Retrobança de la fe: acostament a la tradició i flexibilitat d'adaptar-la a les modalitats noves de la vida del món. Acceptació d'un pensament universal i perdurable amb moviment alliberat de les contingències gairebé sensuals del temps i de les accidentalitats de la història. Caracterització humana i col·lectiva de la veritat única entre el passat i l'esdevenidor, veritable universalisme al qual les jerarquies de la ment i del cos no fan nosa. Ordre que estabilitza la diversitat i per tant normalitza la nostra vida.

Llarga és la justificació, que fa l'autor al·ludit, del mot antimodern sota l'advocació del qual aplega les consideracions del seu llibre.

Llarga podria ésser també la glossada aplicació que en fem a les nostres actuals direccions si els fets que tots estem vivint no ens alliberessin una mica d'aquesta necessitat d'advocacions doctrinals.

L'oportunisme de les idees i l'oportunisme de les aplicacions polítiques dels principis han estat vençuts per els resultats de l'examen d'una generació penedida que proclama novament la seva fe i la fa caminar. L'acció dreturera ha de suplir els vicis de l'oci especulatiu recercador de les originalitats estèrils. La puresa de les essencialitats restaurades ha de vèncer l'atracció equívoca de les formes mixtificades.

Si no ens hem avergonyit de cridar la nostra fe, no podem avergonyir-nos tampoc de la significació plena del mot antimodern que l'amic francès de *La Revue des jeunes* ens proposa.

Tornant al pressentiment que, com fèiem notar, en tenia el Prat de la Riba, ens caldria recordar només el projecte per ell elaborat i portat a les primeres deliberacions de la Mancomunitat referent a la creació d'un Institut d'educació general.

Per ell tot sol podríem anomenar mestre el Prat de la Riba, home de fe antimodern de tot el que significués paranceria personal dels petits deus que l'atracció de les dissolucions orientals va confonent en el no-res; antimodern de l'enviliment de les més altes categories anecdotitzades per els flirtejadors de la fortuna; antimodern de l'idealisme de les utopies de l'angoixa bolxevitzant; antimodern dels pretorians de la joia i dels corruptors de la pobresa de Crist i del reivindicadors dels drets de la concupiscència. Antimodern per el seu sentit de la justícia i de la caritat, avui gairebé negligides.

Antimodern com nosaltres. Com els joves que refan la França llur, les enumeracions d'un dels quals hem anat seguint, i com els joves de Catalunya preparats així i tot a bastir (mireu si en són d'antimoderns!) la Catalunya de l'esdevenidor.

L. - P.

L'IMPERIALISME PORNOGRÀFIC.

Compartim aquestes paraules d'En Rovira i Virgili en un dels seus editorials:

«El més genuí representant actual de l'imperialisme de la llengua castellana, Joaquín Belda, ha volgut fer el reclam a un dels seus estúpids llibres pornogràfics posant-hi el títol, en català i tot, de *Visca Catalunya*! I en els quioscos de la nostra Rambla es desplega com una bandera el gros cartell del llibre nou. Nosaltres no vacil·lem a parlar-ne, perquè estem absolutament segurs que les nostres ratlles no han d'ajudar a la propaganda de la última producció del no-

vel·lista castellà més llegit en la present època.

Vint nacions parlen la llengua castellana, a la qual, si ells volen—nosaltres, per la nostra banda, ja ens hi avenim—donarem el nom d'espanyola. Vint nacions, vint. Fixin-se. No ho oblidin. Facin-se càrrec de la força colossal que representa una llengua parlada en vint nacions. Això proclamen cada dia, entre crits i gesticulacions, una mica a estil de barraca de fira, els apologistes de l'imperialisme lingüístic de Castella. L'idioma espanyol travessa les fronteres, solca la mar, arriba triomfalment a les cinc parts del món. Qui escriu en castellà pot ésser llegit per setanta i fins per cent milions d'éssers humans. Però la veritat és que aquells autors espanyols que volen assolir el més alt tiratge i el màxim guany, no es fien de la sola virtut expansiva de la llengua, ans bé demanen el concurs de la curiositat malaltissa que desvetllen les obres pornogràfiques en els sectors més degenerats del públic.

El senyor Belda ha volgut afalagar els catalans posant un crit benamat per nosaltres com a rètol d'una de les seves obres baixament eròtiques. Els catalans dignes no acceptem aqueixa dedicatòria. Altres visques més adequats pot posar en els títols de les seves narracions. No li agraim ni la intenció. D'altra banda, ell pot molt ben passar-se del públic català. Un home que en ales de la llengua castellana pot trametre les seves obres enllà de la mar, a vint nacions i a cent milions d'habitants, no té cap necessitat de captar en aquest recó de món que és Catalunya unes quantes pessetes escadusseres.

Un diari barceloní que no llegeix gairebé ningú, i que per un sentiment de pietat llegim nosaltres alguna vegada, combatia dies enrera la proposició presentada a l'Ajuntament de Barcelona sobre les anomenades «minories nacionals», dient que més valdria que els nostres regidors es preocupessin de la repressió de la pornografia, i preguntant de passada si la Societat de les Nacions havia aprovat alguna proposició antipornogràfica. Si aqueix ignorant periodista anticatalà hagués seguit, encara que només fos a través d'un diari francès, els debats i les deliberacions de l'Assemblea de Ginebra, hauria vist que hi fou aprovada també una proposició per a la lluita internacional contra les publicacions pornogràfiques. Al mateix li havem de fer present que no és pas l'autoritat municipal, sinó les autoritats que a Madrid designen i que al Govern d'Espanya representen, les que tenen a llur càrrec la repressió de la pornografia i les que estan revestides de facultats per a perseguir les manifestacions pornogràfiques. I és que aquestes no posen en perill la sacrosanta unitat espanyola ni minven el camp d'expansió de la llengua cas-te llana.

L'imperialisme lingüístic castellà no l'exerceixen avui ni Baroja, ni Azorín, ni Ortega Gasset, ni Pérez de Ayala. L'exerceix, per damunt de tots, victoriós, Joaquín Belda. Si algun català vol fer imperialisme en llengua espanyola, no té més remei que dedicar-se al mateix gènere que dóna mercat ample i profit gros a aqueixa eminència de l'Espanya gran.»

MARCEL PROUST

Diuen que és mort.

Quina imaginació, morir-se aquest home!

FRANCIS PICABIA

Ha fet una exposició a Can Dalmau. L'ha comentada l'escriptor avantgardista A. Breton.

De l'exposició i del comentari en servarem un record semblant al de la geometria pesombre d'un dia de febre.

T. GAUTIER

Recordem amb motiu del cinqüantenari d'aquest poeta les paraules que un dia digué entre nosaltres l'Eugeni d'Ors:

«Que no s'acontenti d'ésser un Víctor Hugo aquell que pugui arribar a ésser un Teòfil Gautier.»

CAL ESMENTAR

La sèrie d'articles la publicació dels quals inicia *La Revue de Genève* sota la interrogant *Y a-t-il une Europe?*

—El número de la *Revista Musical Catalana* dedicat a honorar la memòria del mestre Pedrell.

Imp. J. HORTA· Girona, 11.-Barcelona

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. **Alexandre Plana**: *Les idees polítiques d'en Valentí Almirall* 2.50
2. **Prudenci Bertrana**: *Proses bàrbares* (Agotada) 3.50
3. **J. Pous i Pagès**: *La vida y la mort d'en Jordi Fraginals* ..... 4.—
4. **Manuel de Montoliu**: *Estudis de Literatura catalana* Pròleg de Miquel S. Oliver 3.50
5. **Ramon Turró**: *Orígens del coneixement*. Volum I ..... 3.—
6. **Ramon Turró**: *Orígens del coneixement*. Volum II ..... 3.—
7. **A. Rovira i Virgili**: *Història dels moviments nacionalistes*. Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie 3.50
8. **A. Rovira i Virgili**: *Història dels moviments nacionalistes*. Segona sèrie 3.50
9. **Apeles Mestres**: *Llibre d'or*. Cent cançons populars de diferents països..... 4.—
10. **F. Pi i Margall**: *La qüestió de Catalunya*. (Escrits i discursos.) Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall.. 2.50
11. **Cebrià Montoliu**: *Walt Witman*: L'home i sa tasca 3.50
12. **Ignasi Ribera i Rovira**: *Contistes portuguesos*. Traducció catalana 3.50
13. **Alexandre Plana**: *Antologia de poetes catalans moderns* ..... 4.—
14. **A. Rovira i Virgili**: *La nacionalització de Catalunya* ..... 2.—
15. **A. Rovira i Virgili**: *Història dels moviments nacionalistes*. Tercera i última sèrie 3.50
16. **Alfons Maseras**: *Contistes francesos*. Traducció catalana 3.50
17. **Captain Morley**: *La guerra de les nacions*. Volum I 2.50
18. **J. M. López-Picó**: *Poesies*..... 3.50
19. **Carles Riba**: *Històries extraordinàries d,Edgar A. Poe*. Sèrie I 3.50
20. **A. Rovira i Virgili**: *Debats sobre el catalanisme* ..... 3.—
21. **Prudenci Bertrana**: *La lloca de la viuda* i altres narracions 3.50
22. **Alexandre Plana**: *Sol en el llindar*. Poesies. 3.50
23. **E. A. Butti**: *Llucifer*. Versió catalana de Joan Fabré i Oliver ..... 3.—
24. **Carles Soldevila**: *Plasenteries* ..... 3.—
25. **Pompeius Gener**: *La Dona mediterrània*, aplec de llegendes històriques. Volum I..... 4.—
26. **Pompeius Gener**: *La Dona mediterrània*, aplec de llegendes històriques. Volum II .... 4.—
27. **Raimond Casellas**: *Etapes estètiques*. Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I 4.50
28. **Raimond Casellas**: *Etapes estètiques*. Epíleg de *Xenius*. Volum II 4.50
29. **Captain Morley**: *La guerra de les nacions*. Volum II 3.50
30. **Carles Riba**: *Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe*, Sèrie II ..... 4.—
31. **A. Rovira i Virgili**: *Les valors ideals de la guerra* ..... 4.—
32. **Lluís Via** *Cullita*. Poesies 3.50
33. **Miquel S. Oliver**: *Catalunya en temps de la Revolució francesa*. Primera sèrie 4.50
34. **Plàcid Vidal**: *Infinit*. Volum I 3.50
35. **Plàcid Vidal**: *Infinit*. Volum II..... 3.50
36. **Ferran Agulló i Vidal**: *Marines* ..... 4.—
37. **Joan Pons i Massaveu**: *Com anàvem dient*. 4.—
38. **A. Rovira i Virgili**: *Nacionalisme i Federalisme* ..... 4.—
39. **Ferran Agulló i Vidal**: *De tots temps*. Poesies ..... 4.—
40. **Alfons Maseras**: *Contes a l'atzar* ..... 4.—
41. **Joaquim Riera i Bertran**: *Faules velles* .... 4.—
42. **Captain Morley**: *La guerra de les nacions*. Volum III. ..... 4.—
43. **Manuel Marinel·lo**: *Contes de reis i de prínceps* ..... 4.—
44. **J.M. López-Picó**: *Poesies* (1915-1919) ..... 4.—
45. **Captain Morley**: *La guerra de les nacions*. Volum IV ..... 4.—
46. **Alfons Maseras**: *Interpretacions i motius* .. 4.—
47. **Pau Griera i Cruz**: *Desferres*. Novel·les .. 4.—
48. **Francesc Puig i Alfonso**: *Curiositats barcelonines*. Volum I ..... 4.—
49. **Francesc Puig i Alfonso**: *Curiositats barcelonines* Volum II ..... 4.—
50. **L. Nicolau d'Olwer**: *Comentaris*. (1915-1917). 4.—
51. **Josep Massó Ventós**: *Totes les cordes*..... 4.—
52. **Francesc Puig i Alfonso**: *Curiositats barcelonines* Volum III 4
53. **Josep Massó Ventós**: *Ideari de l'Amic*. Volum I ..... —
54. **Alfons Maseras**: *El Llibre de les hores Cruentes* ..... 4.—

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquius

Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.

La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.

Les multituds.—Raimond Casellas

Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.

El mirall imaginari.—Alexandre Plana

Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós

Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira

Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Ferran i Mayoral

Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran

Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal

Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas

L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal

Cataluya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie) Miquel S. Oliver

Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas

Sepulcres històrico-artístics de Catalunya (Dos volums) Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso, Plaça Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA

Jaume Mercadé

Passeig de Gracia, 46 - Telèfon 1373 A

Llibreria Nacional Catalana

GALERIES LAIETANES

GRAN VIA, 613 Telèfon A 4902

Publicacions de LA REVISTA

Administració, Corts Catalanes, 613

DARRERS LLIBRES PUBLICATS

CÀNTICS DE MAR, D'AMOR I DE MORT, per F. Soldevila.

TERCER LLIBRE DE POEMES, de J. Millàs Raurell; L'ÀNIMA OBERTA, poesies de F. Sitjà; LA FESTA DELS ESTELS, poesies de J. Salvat-Papasseit.

EN PREMSA

L'EMOTIVITAT POPULAR EN EL CANÇONER DE CATALUNYA, per Joan Fornell.

RECULL D'ARTICLES, de R. Benet; ASSAIGS, de J. M. Capdevila; TERCER RECULL DE MORALITATS I PRETEXTOS, per J. M. Lòpez-Picó.

LIRICS MUNDIALS. — POESIES D'A. CHENIER, trad. de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.

VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.

EN PREPARACIÓ

ALTRES LLIBRES: de Ildefons Suñol, Gabriel Alomar, Joan Creixells, Manuel Reventós, J. Puig i Ferrater, Ramon Reventós, Antoni Closas, Tomás Garcés, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricart Permanyer, Carles Riba, etc.

EN ESTUDI

ANTOLOGIES POPULARS DE LA REVISTA: Els trobadors catalans, Les cròniques, Els Jocs Florals, etc.

VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.

LÍRICS MUNDIALS: Leopardi, Rupert Brooke, Goethe.

Edicions PATRIA

Subscriviu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Poliglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Gran Via, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.

INDEX DE L'ANY 1922

COL·LABORACIÓ CATALANA

Arús, Joan.—*Els jocs florals* 110
Badía, Joan.—*L'amor de la fugacitat* 138
Benet, Rafael.—*La moda* 27
Les Exposicions .... 27, 44, 79, 98-147, 187 i 247
Joaquim Vayreda 141
L'afer del tern de Sant Valeri 187
Campalans, R.—*Els problemes de l'educació del poble* 231
Corominas, Pere.—*Parlament commemoratiu del tercer centenari de Molière* 45
Crexells, Joan.—*Anàlisi dels fonaments d'una actitud nacionalista* 82
Divagacions sobre l'esperit germànic 249
Culí i Verdaguer, F.—*Una indicació sobre la beneficència a Barcelona* 34
El seny català 91
Domènec, Cristòfor de.—*Centenaris* 89
Una col·lecció clàssica 102
El llibre de «L'home del qual es parla» 127
Altra teoria del temps 155
Rotulació ibseniana 178
Classicisme i modernisme 199
Nous instants de Catalunya 211
Estelrich, Joan.—*Jules Romains a Barcelona* 129
La fundació Bernat Metge ..... 157 i 174
Farran i Mayoral, J.—*Emili Boutroux* 47
Ferrà, Miquel.—*En Costa i Llobera* 224
Galí, Alexandre.—*La pedagogia actual a Catalunya.* 166
Resposta al report de Mr. Foerster 192
Garcés, Tomàs.—*La poesia del Salvat Papasseit* ... 57
Els llibres ..... 98, 146, 164, 185, 204 i 245
Una política realista 125
Una història moral 194
La lliçó de Mn. Costa 225
Gay de Montellà, R.—*Europa, Amèrica, Orient.—Fets i idealismes* ..... 52-86 i 104
Gerhard, Robert.—*L'obra musical del mestre Pedrell* 214
Gual, Adrià.—*El Centenari de Molière* 27-28
Isern Dalmau, E.—*Un bergant empordanès* 226
Jordi, David.—*Els llibres* ..... 25, 43 i 98
La Revista.—*M. Costa i Llobera* 220
Lòpez-Picó, J. M.—*Moralitats i pretextos.* 30, 50, 173, 194 i 212
La Divina Comèdia de Dant Alighieri, posada en català per Narcís Verdaguer i Callís 154
Entre la crítica i l'ideal 189
Antimodern 251
Llongueras, Joan.—*Beethoven o la passió* 3
Llorens i Artigas, Josep.—*VIII Exposició General Escolar: La valor de la manifestació de l'Escola Superior dels Bells Oficis* 184
Manent, Maria.—*Els llibres* 78
Millàs-Raurell, J.—*Primera nota sobre Catalunya.* 149
Mira, E.—*Aplicabilitat a Catalunya dels moderns mètodes de Psicologia professional* 196
Nicolau d'Olwer, Ll.—*Arturo Farinelli* 31
Pi Suñer, Carles.—*El lliberalisme dels intel·lectuals castellans* 148
Plana, Alexandre.—*El romanticisme de M. Costa i Llobera* 221
Ràfols, Josep F.—*Aportacions* 20
Sobre una possible Acadèmia de dibuix a Barcelona 182
Reventós, Manuel.—*Aportacions* 16
Walther Rathenau 169
Gaziel o l'escepticisme 188
Rovira Virgili, A.—*El soroll llunyà* 205
L'imperialisme pornogràfic 251
Rubió, Jordi.—*L'hoste cordial* 32
Rucabado, Ramon.—*L'arma* 1
L'home de l'orgue 29
La pedagogia dels pistolers 49
Intel·lectual de nit 81
El Sant Jordi d'En Canyellas 101
Les roses del marquès de Balanzó 126
La Tereseta de la pau 153
Fet divers 172
La idea de solidaritat i l'educació de la castedat. 190
El jove dels ulls blaus 193
Jordi Sorel 208
El retorn d'En Verdaguer i Callís 209
Soldevila, Carles.—*El monstre de la inèrcia* 248
Valls i Taberner, F.—*La convicció catalanista* 204
Vila, Pau.—*L'internacionalisme i el nacionalisme en l'ensenyament de la història* 191

POESIA

POETES CATALANS

Benavent, Pere.—*Sonet de la lluna d'abril*..... 135
Blasi i Rabassa, R.—*Al camp de Tarragona*..... 137
Creixells, Joan.—*Traduccions de poetes alemanys contemporanis*..... 67-72
Cristià, David.—*Esplais*..... 64-65
Fages de Climent, C.—*Pairal*..... 38
Elegia al pont vell..... 39
Epigrama d'any nou..... 39
El rentador..... 135
El rec del molí..... 136
Garcés, Tomàs.—*Cançó de l'amor que passa*..... 134
Cançó de grumet..... 135
La vida solitària, trad. de Leopardi..... 163
Grandó, Carles.—*Flor de casa*..... 9
Juncadella, Ramon M.—*El foc etern*..... 162
Llatas, Rosend.—*Cançó d'estudiant*..... 201
A un estel..... 202
Llongueras, Joan.—*Poemes*..... 37
Malagarriga, Joan.—*Sota l'ombra d'una arbreda*.. 116
Malagarriga, Joan.—*Traduccions de Marius Garea* 14 i 15
Traduccions de Cesarino Giardini..... 117 i 240
Manent, M.—*Traduccions del poeta anglès John Langdon Davies*..... 40, 41 i 42
Maseras, Alfons.—*El poema del desert*..... 10
Traduccions del poeta francès Albert Schneeberger..... 95-96
Traducció de *La nit d'octubre* d'Alfred de Musset..... 238
Maurici, Jaume.—*Traduccions de Léon-Paul Fargue* 180
Minguez, Joan.—*La llombarda vibrant*..... 236
Monturiol i Puig, Carme.—*Poemes*..... 66
Permanyer, Ricard.—*Els madrigals de Fil·lis i Dartée*..... 114
La cançó trista..... 116
Pla, Lluís G.—*Capítol de tristesa hivernal*..... 58
Vaticini i confessió..... 58
L'altra almoina..... 59
Cançó d'un infantament..... 59
Aquella tarda a Sant Martí..... 60
Aspiració..... 60
Pons, Josep J.—*La Guatlla*..... 94
Rovira Artigas, J. M.—*La caminada*..... 62
Capvespre d'istiu..... 63
Saltor, Octavi.—*Cançó grisa*..... 61
Capvespral..... 61
La cançó del propi plany..... 62
Elogi de l'amistat..... 136
Salvà, Maria Antònia.—*Per la mort del veneradíssim Mestre Mn. Miquel Costa i Llobera*..... 220
Salvat-Papasseit, Joan.—*Carte-lettre*..... 230
Sitjà, Francesc.—*Sonets*..... 92-93
Verger, Maria.—*Besades*..... 202
Jo voldria..... 202
Paraules a la nit..... 203
Elegia..... 203

POETES ESTRANGERS

Leopardi. G.—*La vida solitària*..... 163
Marius Garea.—*Capvespre al camp*..... 14
Ço que desitjo..... 15
John Langdon Davies.—Paisatge..... 40
Lletania dels ocells adormits..... 41
Part d'allà del pujol..... 42
R. Schikele.—*Sortida de lluna*..... 67
Ernst Stadtler.—*La sentència*..... 67
Franz Werfel.—*He fet una bona acció*..... 68
Kurt Heynicke.—*Amistat*..... 69
Psalm..... 70
Elsa Lasker-Schüler.—*La meva mare*..... 71
Ivan Goll.—*Cascata*..... 72
Albert Schneeberger.—*Núvols*..... 95
Nocturn..... 95
Jo fui en altre temps..... 96
Inscripció per a la tomba del poeta..... 96
Léon-Paul Fargue.—*Interior*..... 180
Romanç..... 180
Pavellons..... 181
Alfred de Musset.—*Le nit d'octubre*..... 238
Cesarino Giardini.—*Saviesa*..... 242
Nocturn..... 243
Boca..... 244

APORTACIONS

De la vida de Dostojewski, per la seva filla..... 16
Attilio Schiaparelli.—*La pintura al fresc en les cases florentines dels segles XIV i XV*..... 20
Hrand Nazariantz.—*El sol interior*..... 35
Joan Arús.—Del llibre *Evolució de la poesia catalana* 110
Rafel Benet.—Del llibre *Monografia de Joaquim Vayreda*..... 141
Informacions de LA REVISTA.—*Entre la crítica i l'ideal*..... 73
Els dos camins, per Tomàs Roig..... 73
Ara, per Octavi Saltor..... 73
Breu comentari, per C. Fages de Climent..... 74
Les ioventuts universitàries, per J. Roure i Torrent. 74
El passat, el present i l'esdevenidor de Catalunya, per J. Cabré i Oliva..... 75
Feminisme, per M. Bassols de Climent..... 75
El problema social a Catalunya en els moments actuals, per J. Galbany Modolell..... 75
L'eficàcia de la utopia i la utopia de l'eficàcia, per F. C. C..... 77
Da re Catalunnia, per Joan M.ª Terrasa i Pugès... 97
Proposats, per J. M. Rovira-Artigas..... 97
El més alt designi, per David Cristià..... 98

BIBLIOGRAFIA

Coses d'Itàlia, per Agustí Casas..... 25
Sang nova, novel·la de Marian Vayreda..... 25
Proses triades, per Santiago Rusiñol..... 25
Traduccions, de Narcís Oller..... 25
La lluita en el repòs, poesies de Joan Mínguez.... 25
La germana, novel·la per Josep Massó Ventós.... 25
El colom de Noè, proses per J. Buhigas..... 25
Miquel Kohlhaas, per Enric de Kleist, traducció de E. M. Ferrando..... 26
Obres completes, de Joan Alcover, M. S. Oliver i Apeles Mestres..... 43
Les Rectorals, poesies de Mossèn Angel Garriga... 43
Les meves cançons, poesies d'Emili Vendrell..... 43
Instantànies, per Josep Ferrer..... 43
El bandoler romàntic, de Putxin, versió del rus per R. J. Slaby..... 43
En Balmes i el problema de l'associació obrera, per R. Rucabado..... 43

Popularitats, poemes de J. M. Lòpez-Picó..... 78
Cançons i Balades (antologia catalana dels Amics de la poesia)..... 98
Geografia elemental de Catalunya, per Pere Blasi. 98
Poema barbre de Serrallonga, per J. M.ª de Sucre. 98
Branca florida, poesies de Joan M. Guasch..... 98
Regionalisme i federalisme, per Lluis Duran i Ventosa..... 120
Càntics de mar, d'amor i de mort, per Ferran Soldevila..... 120
Traduccions i fragments, de Joaquim Folguera... 120
Proses del viure a Solius, per Xavier Montsalvatge. 121
Dites de tot l'any, poemes de J. M. Lòpez-Picó... 121
La Nova Ofrena, poema de J. M. Lòpez-Picó.... 121
Manual d'Història crítica de la literatura catalana moderna, per Manuel de Montoliu..... 146
Poemes de tarda, per Miquel de Palol..... 146
Evolució de la poesia catalana, per Joan Arús..... 146
Segon manifest futurista català, per David Cristià. 146
Contra el joc i el pacte amb el joc, per R. Rucabado. 147
Les austeres comares de Vilaxorca, per J. Vilar Jullà. 147
Poemes i cançons, de Josep M.ª de Sagarra..... 164
L'home del qual es parla..... 164
Llibre de versos, de Josep M. Casas de Müller..... 164
El novel·lista català Alfons Maseras, per C. de Domènech..... 164
Jocs Florals de Barcelona, any LXIV..... 165
Poema de clínica, per R. Suriñach Senties..... 165
La dominació napoleònica a Girona, per Carles Rahola..... 165
L'ànima oberta, poesies de F. Sitjà..... 165
La creació d'Eva i altres contes, per Josep Carner. 165
Tercer llibre de poemes, per J. Millàs-Raurell.... 165
L'ocell daurat, per J. M. de Sucre..... 185
Biografia de Joaquim Vayreda, per Rafael Benet. 185
La Divina Comèdia de Dant Alighieri, posada en català per N. Verdaguer i Callís..... 185
Història de Catalunya, per F. Valls i Taberner i Ferran Soldevila..... 204
Remolinada, versos per Anna Senyé d'Aymir... 204
Sil·labari Català, de Pau Romeva i Josep Obiols... 204
Epistolari d'En M. Milà i Fontanals, correspondència recollida i anotada per Ll. Nicolau d'Olwer..... 245
Lleures barcelonins, proses de J. M. Lòpez-Picó... 245
Història Nacional de Catalunya, volum I, per A. Rovira i Virgili..... 245
Les enyorances del món, op. XV, de J. M. Lòpez-Picó..... 245

ALTRES LLIBRES

El Cantoral Litúrgic del poble, Biblioteca popular litúrgica de l'Abadia de Montserrat..... 26
La infantessa, de Louis Bertrand, traducció de J. Pellicena i Camacho..... 26
Epithalame, per Jacques Chardonne..... 26
Le premier de la classe, per Benjamin Crémieux... 26
El conflicte del Parrat, per J. Pous i Pagès..... 26
Corolaris, per A. Martí..... 26
Nel mondo de la luna, poema de M. Garea, signat Mornor Yadolfe..... 26
Rompecabezas, comèdia d'Isaac del Vando-Villar i Luis Mosquera, amb il·lustracions de Barradas..... 26
Batouala, per René Maran. Premi Goncourt de 1921 26
L'ideale della vita, per Carlo Curcio..... 26
Thus to Revisit, per Ford Madox Hueffer..... 26
Els madrigals i la missa de difunts d'En Brudieu. Transcripció i notes històriques i crítiques de Felip Pedrell i Higini Anglès..... 26
Esclats d'amor, cants i comèdies, per J. Soler i Soler..... 26
Terre de Chanaan, per Louis Chadourne..... 26
Il canzoniere (1900-1921), d'U. Saba..... 26
Tendres Stocks, per Paul Morand..... 26
Antologia Portuguesa, de la casa Aillaud i Bertrand. 26
Adoração, por Leonardo Coimbra..... 26
Cantos indecisos, per Teixeira de Pascoaes..... 26
L'arco di Ulisse, «prose di combattimento», per Enrico Thovez..... 26
Els Sants de Catalunya, cicle comtal, segon volum, per Mossèn Llorenç Riber..... 44
Almanac català-rossellonès, de «La Veu del Canigó». 44
Almanac de les lletres, de Mallorca..... 44
Dal Romanticismo al Futurismo, per Francesco Flora..... 44
D'un siècle à l'autre, per Georges Valois..... 44
Conversaciones literarias (1915 a 1920), per Enric Diez-Canedo..... 44
La casa i el món, de Rabindranath Tagore..... 79
Cœur de Chêne, poesies de Pierre Reverdy..... 79
La géographie linguistique, per Albert Dauzat.... 79
La Renaissance Littéraire de la France contemporaine, per Fortunat Strowski..... 79
Almanac de la poesia, de l'impressor F. X. Altès. 79
Le procès de l'intelligence, recull d'estudis de P. Archambault, M. Brillant, P. Gensahling, Louis Ruy i Maurice Blondel..... 98
Himnari litúrgic llatí-català, per el P. Josep Concabella, Sch. P..... 121
El Cant multicolor, poesies de N'Alfons Fernàndez-Burgas..... 121
Poemes de la guerra gran, per Rafel Folch i Capdevila..... 121
Literatura japonesa, de P. Arcangeli, traducció de Jacint M.ª Mustieles..... 121
Les publicacions de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament..... 121
Les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans i del Consell de Pedagogia de la Mancomunitat..... 121
L'Escola dels marits, de Molière, traducció catalana de Josep Maria de Segarra. Primer volum de la Biblioteca popular l'Estel..... 121
Història de Catalunya, d'En Rovira Virgili..... 121
Petits mémoires de la vie, per Laurent Tailhade... 121
Le sourire blessé, per Albert Thierry..... 121
Polifonías, per H. Pérez de la Ossa..... 147
Poètes d'aujourd'hui, per Paul Nenhuys..... 147
Memòries, de Raul Brandão..... 147
La versió catalana de *Els Deu mil*, per Carles Riba. 165
La redempció, poema de Mn. J. Clapés..... 165
El talismà, de Walter Scott, traducció catalana de C. Capdevila..... 166
Les Amorandes, novel·la de Julien Benda..... 166
Les Thibault, novel·la de Roger Martin du Gard. 166
Le donne nella Divina Commedia, per A. Giannini. 166
José Ingenieros y el porvenir de la filosofía, per Julio Endara..... 166
Poèmes de la vie moderne, per H. Dalby..... 166
Dove è il peccato, è Dio, novel·la de Mario Puccini. 166
Les plaisirs et les jeux, per Georges Duhamel..... 166
La promenade insolite i *Philosophie du Gout musical*, per P. Lasserre..... 166
Les pensées choisies, d'Alexandre Mercereau..... 166
El conquistador español del siglo XVI, per R. Blanco Fombona..... 185
Epistolari de Bolívar..... 185
Endebades, de Sienkiewitz, trad. de J. M. Girona. 185
Teatre, de Miquel Saperas..... 185
Un viatge a l'Amèrica Meridional, per Alfons Maseras..... 185
La Psicologia del nostres pagesos, per J. M. Rendé. 185
Nou i Vell, per M. Morera i Galicia..... 185
Races, Nationalités, Etats, per L. Le Fur..... 186
La tienda de los espejos, per R. Levillier..... 186
Un jardin sur l'Oronte, per M. Barrès..... 186
L'ànima de la dona, per Gina Lombroso..... 186
Lucienne, per Jules Romains..... 186

Biografia d'En Pi i Margall, per J. Roca i Roca... 204
Llibre d'hores, per Franss Opalinae..... 204
Antimoderne, der Jacques Maritain..... 204
L'œuvre de Swinburne, per Paul de Reul..... 204
La maison de Claudine, per Colette..... 204
Charmes, poemes de Paul Valery..... 204
Història de l'Art: Mesopotàmia, per J. Folch i Torres 246
La marina catalana, per I. Bo i Singla..... 246
A. O. Barnabooth: Son journal intime, per Valery Larbaud 246
Le père Hase, per Camille Pitollet..... 246

ARTS PLASTIQUES

La Moda..... 27
Exposició Francesc Vayreda..... 27
Exposició Domènec Carles..... 27
Exposició Miquel Massot..... 27
Paisatges catalans..... 27
Ferros artístics..... 27
Tercer Saló de tardor..... 44
Enric Galwey..... 44
Joies de Ramon Sunyer..... 44
Vidres de J. M. Gol..... 44
Vidres i ceràmiques de F. Quer, A. Carduneis, Enda i Núria Solé..... 44
Acuarel·listes 44
Isidre Nonell 79
Agrupació d'artistes catalans..... 79
Marquès Puig..... 79
Capuz 79
Togores 79
Joan Llimona..... 98
Ivo Pascual..... 98
Nou Ambient..... 98
Les adquisicions del Museu..... 98
Lola Anglada..... 98
Després de l'Exposició de primavera..... 147-187
L'afer del tern de Sant Valeri..... 187
Pintures de l'Obiols..... 247
Pintures de l'Humbert..... 247

LES REVISTES

El Centenari de Molière..... 27
Llegint «La Gaceta»..... 28
Cursos monogràfics de tardor i d'hivern..... 28
Incapacitat administrativa d'Espanya..... 28
Biblioteca d'Estudis socials..... 45
Amb motiu del tercer centenari de Molière..... 45
Emili Boutroux..... 47
Adquisicions per a la col·lecció Plandiura..... 48
La Biblioteca popular Estel..... 48
La Provence latine..... 48
Intentions 48
Joaquim Folguera..... 79
Font i Casas..... 79
Explicació a la nova edició del llibre «Regionalisme i Federalisme»..... 79
Escola Catalana d'Art dramàtic..... 80
Congrés de París..... 80
El Cançoner popular de Catalunya..... 80
Noves revistes italianes..... 80
Conferència Nacional Catalana..... 99
El manifest dels estudiants nacionalistes..... 100
III Congrés internacional d'educació moral..... 100
Cursos monogràfics d'Alts estudis..... 100
La tercera Itàlia.—Conferència de Josep Carner. 100
Temes de literatura portuguesa..... 100
Jules Romains..... 121
Temes d'actualitat..... 121
Les reformes d'ensenyament a Alemanya..... 122
Les orientacions polítiques dels pobles llatins al Mediterrani 122
Una conferència..... 124
El lliberalisme dels intel·lectuals castellans..... 148
Albert Schneeberger..... 148
Primera nota sobre Catalunya, a La Revue de Genève..... 149
Conclusions definitives de la Conferència Nacional Catalana..... 150
Le disque vert..... 152
Seara Nova..... 152
Ça ira..... 152
Aperusen 152
La pedagogia actual a Catalunya..... 166
Rathenau 167
Acció Catalana..... 167
Coses de teatre..... 167
La font de l'Albera..... 168
Psicologia del català..... 188
Dos manifestos gallecs..... 188
Pedrell 188
Gaziel o l'escepticisme..... 188
Entre la crítica i l'ideal..... 189
El tercer Congrés d'educació moral..... 190
El Centenari de Shelley..... 192
La convicció catalanista..... 204
Unruh..... 205
El soroll llunyà..... 205
Jordi Sorel..... 206
Projecte d'història literària contemporània..... 207
La cooperació intel·lectual..... 208
The Standard Magazine 208
El monstre de la inèrcia 248
Isidre Lloret 248
Un programa de publicacions literàries de la República dels Soviets..... 248
Divagacions sobre l'esperit germànic..... 249
Els homes de «Seara Nova»..... 250
Antimodern 251
L'imperialisme pornogràfic..... 251
Marcel Proust 252
Francis Picabia 252
T. Gautier..... 252
Y a-t-il une Europe?..... 252